

USTAWA
z dnia 24 sierpnia 1991 r.

Opracowano na podstawie: t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68.

o Państwowej Straży Pożarnej

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Powołuje się Państwową Straż Pożarną jako zawodową, umundurowaną i wyposażoną w specjalistyczny sprzęt formację, przeznaczoną do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.
2. Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:
 - 1) rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń;
 - 2) organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń;
 - 3) wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze;
 - 4) kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności;
 - 5) nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych;
 - 6) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności;
 - 7) współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych;
 - 8) współdziałanie ze strażami pożarnymi i służbami ratowniczymi innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;
 - 9) realizacja innych zadań wynikających z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.

3. Służbę w Państwowej Straży Pożarnej pełnią funkcjonariusze pożarnictwa, zwani dalej „strażakami”.

Art. 2. (uchylony)

Art. 3.

1. Zadania przewidziane dla Państwowej Straży Pożarnej w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych wykonuje Wojskowa Ochrona Przeciwpożarowa w trybie i na zasadach określonych, w drodze rozporządzenia, przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.
2. W Wojskowej Ochronie Przeciwpożarowej mogą pełnić służbę także strażacy Państwowej Straży Pożarnej, wyznaczeni za ich zgodą przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.
3. Minister Obrony Narodowej oraz minister właściwy do spraw wewnętrznych określają, w drodze rozporządzenia, zasady mianowania, przenoszenia i zwalniania ze stanowisk służbowych oraz zawieszania w czynnościach służbowych strażaków, o których mowa w ust. 2, a także organy właściwe do wymierzania im kar dyscyplinarnych.

Art. 4–6. (uchylone).

Art. 7.

Ilekcroć w ustawie jest mowa o:

- 1) akcjach ratowniczych – rozumie się przez to działania ratownicze organizowane i kierowane przez Państwową Straż Pożarną;
- 2) pomocniczych specjalistycznych czynnościach ratowniczych – rozumie się przez to działania Państwowej Straży Pożarnej w ramach udzielanej pomocy innym służbom ratowniczym, z wyłączeniem działań porządkowo-ochronnych, zastrzeżonych dla innych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych;
- 3) starości – należy przez to rozumieć również prezydenta miasta w miastach na prawach powiatu.

Rozdział 2

Organizacja Państwowej Straży Pożarnej

Art. 8.

1. Jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej są:
 - 1) Komenda Główna;

- 2) komenda wojewódzka;
 - 3) komenda powiatowa (miejska);
 - 4) Szkoła Główna Służby Pożarniczej oraz pozostałe szkoły;
 - 5) jednostki badawczo-rozwojowe;
 - 6) Centralne Muzeum Pożarnictwa.
- 1a. W skład komendy wojewódzkiej mogą wchodzić ośrodki szkolenia.
 2. W skład komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej wchodzi jednostki ratowniczo-gaśnicze.
 - 2a. W ramach jednostek ratowniczo-gaśniczych, o których mowa w ust. 2, mogą być wyodrębnione czasowe posterunki Państwowej Straży Pożarnej. Pełnienie służby na czasowym posterunku jest równoznaczne z pełnieniem służby w miejscowości, w której znajduje się dana jednostka ratowniczo-gaśnicza.
 3. W skład jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, o których mowa w ust. 1 pkt 4, mogą wchodzić jednostki ratowniczo-gaśnicze.
 - 3a. Jednostki ratowniczo-gaśnicze utworzone w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, o których mowa w ust. 1 pkt 4, realizują zadania ratownicze na obszarze i w zakresie ustalonych w porozumieniu z właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej.
 4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) (uchylony);
 - 2) szczegółowe zasady wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, a w szczególności:
 - a) standardy wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej w pojazdy gaśnicze i specjalne oraz w sprzęt i środki techniczne,
 - b) normy wyposażenia w sprzęt specjalistyczny, pojazdy i środki techniczne do ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego,
 - c) normy wyposażenia krajowych baz sprzętu specjalistycznego i środków gaśniczych;
 - 3) (uchylony);
 - 4) (uchylony);
 - 5) (uchylony).
 5. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej określi, w drodze zarządzenia, w celu ujednoczenia oraz zapewnienia racjonalnej gospodarki transportowej w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej:
 - 1) sposoby korzystania ze sprzętu transportowego oraz prowadzenia ewidencji pracy sprzętu;
 - 2) metody utrzymywania sprawności technicznej sprzętu transportowego;

- 3) sposoby uznawania sprzętu transportowego za zbędny oraz zagospodarowania tego sprzętu;
- 4) sposób rozliczania zużycia paliw.

Art. 9.

1. Centralnym organem administracji rządowej w sprawach organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz ochrony przeciwpożarowej jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.
2. Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.
3. Zastępców Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych, na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 10.

1. Do zadań Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej należy:
 - 1) kierowanie pracą Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) kierowanie krajowym systemem ratowniczo-gaśniczym, a w szczególności:
 - a) dysponowanie podmiotami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze kraju poprzez swoje stanowisko kierowania,
 - b) ustalanie zbiorczego planu sieci podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
 - c) ustalanie planu rozmieszczania na obszarze kraju sprzętu specjalistycznego w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
 - d) dysponowanie odwodami operacyjnymi i kierowanie ich siłami,
 - e) dowodzenie działaniami ratowniczymi, których rozmiary lub zasięg przekraczają możliwości sił ratowniczych województwa,
 - f) organizowanie centralnego odwodu operacyjnego oraz przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, których siły i środki tworzą centralny odwód operacyjny,
 - g) analizowanie działań ratowniczych prowadzonych przez podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
 - h) ustalanie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
 - 3) analizowanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń;

- 4) inicjowanie przedsięwzięć oraz prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa;
- 5) organizowanie kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej;
- 5a) uzgadnianie z komendantami szkół Państwowej Straży Pożarnej programów nauczania dla zawodów inżynier pożarnictwa i technik pożarnictwa;
- 5b) opracowywanie i zatwierdzanie programów szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz sprawowanie nadzoru w zakresie dydaktycznym nad ich realizacją;
- 5c) nadzór nad przestrzeganiem bezpieczeństwa i higieny służby w Państwowej Straży Pożarnej;
- 6) inicjowanie oraz przygotowywanie projektów aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa;
- 7) powoływanie i odwoływanie rzeczoznawców do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych i nadzór nad ich działalnością;
- 8) ustalanie programów i zasad szkolenia pożarniczego dla jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2–6 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229, z późn. zm.¹⁾);
- 9) wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa;
- 10) współdziałanie z Zarządem Głównym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 11) prowadzenie współpracy międzynarodowej, udział w przygotowywaniu i wykonywaniu umów międzynarodowych w zakresie określonym w ustawach i w tych umowach oraz kierowanie jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej do akcji ratowniczych i humanitarnych poza granicę państwa, na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych;
- 12) wprowadzanie podwyższonej gotowości operacyjnej w Państwowej Straży Pożarnej w sytuacji zwiększonego prawdopodobieństwa katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, których skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, oraz w przypadku wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego;
- 13) organizowanie krajowych oraz międzynarodowych ćwiczeń ratowniczych;
- 14) ustalanie ramowego regulaminu służby w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz regulaminu musztry i ceremoniału pożarniczego;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 52, poz. 452, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 100, poz. 835 i 836, z 2006 r. Nr 191, poz. 1410, z 2007 r. Nr 89, poz. 590, z 2008 r. Nr 163, poz. 1015 oraz z 2009 r. Nr 11, poz. 59.

- 15) organizowanie działalności sportowej i ustalanie regulaminów sportowych zawodów pożarniczych oraz innych zawodów dla strażaków;
 - 16) realizowanie zadań, wynikających z innych ustaw.
2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej sprawuje nadzór nad:
- 1) Szkołą Główną Służby Pożarniczej, w zakresie wykonywania przez nią zadań jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) pozostałymi szkołami, jednostkami badawczo-rozwojowymi Państwowej Straży Pożarnej oraz w zakresie dydaktycznym nad ośrodkami szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej;
 - 3) Centralnym Muzeum Pożarnictwa.
3. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej kontroluje działania organów i jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej.
4. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej jest przełożonym strażaków pełniących służbę w Państwowej Straży Pożarnej.
5. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej ustali, w drodze zarządzenia, sposób przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.
6. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej ustali, w drodze zarządzenia, ramowy regulamin służby w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz regulamin musztry i ceremoniał pożarniczy.

Art. 11.

1. Zadania i kompetencje Państwowej Straży Pożarnej na obszarze województwa wykonują:
- 1) wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, jako kierownika straży wchodzącej w skład zespolonej administracji rządowej w województwie;
 - 2) komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.
2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej wykonuje w imieniu wojewody zadania i kompetencje określone w ustawach.

Art. 11a.

1. W postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organem właściwym jest komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.
2. W postępowaniu administracyjnym, w sprawach, o których mowa w ust. 1, organami wyższego stopnia są:
 - 1) w stosunku do komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej;

- 2) w stosunku do komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej – Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 12.

1. Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej powołuje, spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej, minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej złożony po uzyskaniu zgody wojewody.
2. Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych – po zasięgnięciu opinii wojewody.
3. W przypadku braku opinii, o której mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw wewnętrznych odwołuje komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o odwołanie.
- 3a. W razie zwolnienia stanowiska komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej wyznaczonemu oficerowi Państwowej Straży Pożarnej, na okres nie dłuższy niż miesiąc.
4. Zastępców komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej na wniosek komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.
5. Do zadań komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej należy:
 - 1) kierowanie komendą wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) opracowywanie planów ratowniczych na obszarze województwa, z uwzględnieniem przepisów art. 10 ust. 1 pkt 2 lit. b i c;
 - 3) organizowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym odwołów operacyjnych, na obszarze województwa;
 - 4) dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze województwa poprzez swoje stanowisko kierowania, a w szczególności dowodzenie działaniami ratowniczymi, których rozmiary lub zasięg przekraczają możliwości sił ratowniczych powiatu;
 - 5) kierowanie jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej z obszaru województwa do akcji ratowniczych i humanitarnych poza granicę państwa, na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów i porozumień międzynarodowych;
 - 6) analizowanie działań ratowniczych prowadzonych przez podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze województwa;
 - 7) przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze województwa;
 - 8) wprowadzanie podwyższonej gotowości operacyjnej w Państwowej Straży Pożarnej na obszarze województwa i powiatów, w sytuacji zwiększonego

prawdopodobieństwa katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, których skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, oraz w przypadku wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego;

- 9) organizowanie wojewódzkich ćwiczeń ratowniczych;
 - 10) kontrolowanie uzgadniania projektów budowlanych w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
 - 11) nadzór i kontrolowanie komendantów powiatowych (miejskich) i komend powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej;
 - 12) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem bezpieczeństwa i higieny służby w komendach powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej;
 - 13) analizowanie stanu bezpieczeństwa województwa w zakresie zadań realizowanych przez Państwową Straż Pożarną;
 - 14) opracowywanie programów szkolenia i doskonalenia zawodowego, z uwzględnieniem specyfiki i potrzeb województwa, oraz organizowanie szkolenia i doskonalenia zawodowego, a także inicjowanie przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu na obszarze województwa;
 - 15) uczestniczenie w przygotowywaniu projektu budżetu państwa w części, której dysponentem jest właściwy wojewoda, w rozdziałach dotyczących ochrony przeciwpożarowej;
 - 16) wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- 5a. Do zadań komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej ponadto należy:
- 1) współdziałanie z zarządem oddziału wojewódzkiego związku ochotniczych straży pożarnych;
 - 2) realizowanie zadań wynikających z innych ustaw.

Art. 13.

1. Komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w porozumieniu ze starostą. Przepisu art. 35 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.²⁾) nie stosuje się.
2. W razie niezajęcia stanowiska lub niezaakceptowania zgłoszonej kandydatury na stanowisko komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, w terminie 30 dni od dnia jej przedstawienia staroście, przedstawia się niezwłocznie kolejną kandydaturę. W przypadku braku porozumienia w stosunku do tej kandydatury w terminie 14 dni od dnia jej przedstawienia staroście, na stanowisko komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 167, poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458.

- komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej powołuje wskazanego przez wojewodę oficera Państwowej Straży Pożarnej.
3. Komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej odwołuje komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej po zasięgnięciu opinii starosty. Przepis art. 12 ust. 3 stosuje się odpowiednio.
 4. W razie zwolnienia stanowiska komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej wyznaczonemu oficerowi Państwowej Straży Pożarnej, na okres nie dłuższy niż 2 miesiące.
 5. Zastępców komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, na wniosek komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.
 6. Do zadań komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej należy:
 - 1) kierowanie komendą powiatową (miejską) Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) organizowanie jednostek ratowniczo-gaśniczych;
 - 3) organizowanie na obszarze powiatu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
 - 4) dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu poprzez swoje stanowisko kierowania;
 - 5) kierowanie jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej z obszaru powiatu do akcji ratowniczych i humanitarnych poza granicę państwa, na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów i porozumień międzynarodowych;
 - 6) analizowanie działań ratowniczych prowadzonych na obszarze powiatu przez podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
 - 7) organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej;
 - 8) współdziałanie z komendantem gminnym ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony w gminie;
 - 8a) współdziałanie z komendantem gminnym związku ochotniczych straży pożarnych;
 - 9) rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń;
 - 10) opracowywanie planów ratowniczych na obszarze powiatu;
 - 11) nadzorowanie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych;
 - 12) wykonywanie zadań z zakresu ratownictwa;
 - 13) wstępne ustalanie przyczyn oraz okoliczności powstania i rozprzestrzeniania się pożaru oraz miejscowego zagrożenia;
 - 14) organizowanie szkolenia i doskonalenia pożarniczego;

- 15) szkolenie członków ochotniczych straży pożarnych;
 - 16) inicjowanie przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu z udziałem podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu;
 - 17) wprowadzanie podwyższonej gotowości operacyjnej w komendzie powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej w sytuacji zwiększonego prawdopodobieństwa katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, których skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, oraz w przypadku wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego.
7. Do zadań komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej ponadto należy:
- 1) współdziałanie z zarządem oddziału powiatowego związku ochotniczych straży pożarnych;
 - 2) przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej ochotniczych straży pożarnych na obszarze powiatu, pod względem przygotowania do działań ratowniczych;
 - 3) realizowanie zadań wynikających z innych ustaw.

Art. 13a.

1. Komendanci wykonują swoje zadania przy pomocy komend, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1–3.
2. Organizację Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.
3. Regulamin organizacyjny komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej jest ustalany przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i zatwierdzany przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, po zasięgnięciu opinii wojewody. Regulamin ten nie stanowi części regulaminu organizacyjnego urzędu wojewódzkiego.
4. Regulamin organizacyjny komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej jest ustalany przez komendanta powiatowego i zatwierdzany przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.
5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, ramową organizację komendy wojewódzkiej i powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) podziału komend wojewódzkich i powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej na kategorie w zależności od liczby stałych mieszkańców odpowiednio w województwie i powiecie;
 - 2) trybu naliczania etatów dla komend wojewódzkich i powiatowych (miejskich) poszczególnych kategorii;
 - 3) rodzajów komórek organizacyjnych oraz zakresów ich działania;

4) stanowisk do kierowania poszczególnymi komórkami organizacyjnymi.

W rozporządzeniu należy uwzględnić dostosowanie organizacji komend Państwowej Straży Pożarnej do realizowanych przez nie zadań ustawowych.

Art. 14.

1. Rada powiatu (miasta) przynajmniej raz w roku rozpatruje informację komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej o stanie bezpieczeństwa powiatu (miasta na prawach powiatu) w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Na polecenie starosty (prezydenta miasta) informację taką właściwy komendant jest obowiązany składać w każdym czasie.
2. Rada powiatu (miasta) na podstawie informacji, o których mowa w ust. 1, może określić, w drodze uchwały, kierunki działań zmierzających do usunięcia istotnych dla wspólnoty samorządowej zagrożeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
3. W przypadku bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa wspólnoty samorządowej, w szczególności życia lub zdrowia, wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta może wydać komendantowi powiatowemu (miejskiemu) Państwowej Straży Pożarnej polecenie podjęcia działań w zakresie właściwości Państwowej Straży Pożarnej, zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.
4. Uchwała, o której mowa w ust. 2, lub polecenie wydane na podstawie ust. 3 nie mogą dotyczyć wykonania konkretnej czynności służbowej. Uchwała lub polecenie nie mogą również określać sposobu wykonania zadania przez Państwową Straż Pożarną.
5. Starosta lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść i skutki polecenia, o którym mowa w ust. 4.
6. Polecenie, o którym mowa w ust. 4, podlega niezwłocznemu wykonaniu. Polecenie przekazane ustnie wymaga potwierdzenia na piśmie.
7. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej niezwłocznie przedkłada sprawę komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli nie jest w stanie wykonać polecenia, o którym mowa w ust. 4.
8. Polecenie, o którym mowa w ust. 4, naruszające prawo jest nieważne. O nieważności polecenia stwierdza wojewoda.

Art. 15. (uchylony).

Art. 16. (uchylony).

Art. 17.

1. Organizację i zakres działania Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie jako szkoły wyższej oraz tryb wyznaczania i odwoływania rektora oraz wyzna-

czania, wyboru i odwoływania prorektorów reguluje ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.³⁾).

2. Komendantów pozostałych szkół Państwowej Straży Pożarnej i ich zastępców powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 17a.

Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej może tworzyć i likwidować ośrodki szkolenia, a także określać ich organizację i zakres działania.

Art. 18.

1. Organizację i zakres działania jednostki badawczo-rozwojowej Państwowej Straży Pożarnej oraz tryb powoływania i odwoływania dyrektora i jego zastępców reguluje ustawa z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993).
2. Organizację i zakres działania oraz tryb powoływania i odwoływania dyrektora Centralnego Muzeum Pożarnictwa regulują ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123, z późn. zm.⁴⁾) oraz ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.⁵⁾).

Art. 19.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór oraz tryb nadawania sztandaru jednostkom organizacyjnym Państwowej Straży Pożarnej.

Rozdział 2a

Zasady finansowania Państwowej Straży Pożarnej

Art. 19a.

1. Koszty związane z funkcjonowaniem Państwowej Straży Pożarnej są pokrywane z budżetu państwa.
2. Koszty funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej na obszarze powiatu są pokrywane z dotacji celowej budżetu państwa.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 80, poz. 542, Nr 120, poz. 818, Nr 176, poz. 1238 i 1240 i Nr 180, poz. 1280 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 41, poz. 364, z 2003 r. Nr 96, poz. 874, Nr 162, poz. 1568 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 11, poz. 96 i Nr 261, poz. 2598, z 2005 r. Nr 131, poz. 1091 i Nr 132, poz. 1111 oraz z 2006 r. Nr 227, poz. 1658.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2007 r. Nr 136, poz. 956.

Art. 19b.

W pokrywaniu części kosztów funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej mogą uczestniczyć:

- 1) gmina, powiat lub samorząd województwa;
- 2) organizatorzy imprez masowych.

Art. 19c.

Wykonywanie zadań zleconych szkołom Państwowej Straży Pożarnej przez osoby prawne lub fizyczne, wykraczających poza zakres ustawowych zadań, jest finansowane przez właściwego zleceniodawcę na podstawie zawartej umowy.

Art. 19d.

Osoby prawne lub fizyczne mogą uczestniczyć w ponoszeniu kosztów budowy strażnic, ich wyposażenia i utrzymania.

Rozdział 3**Organizacja i prowadzenie akcji ratowniczej****Art. 20.**

1. Akcję ratowniczą organizuje i kieruje nią Państwowa Straż Pożarna.

1a. (uchylony).

2. Podczas wykonywania czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 3, jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, biorące udział w akcjach ratowniczych, obowiązane są przestrzegać wskazań lub instrukcji osób kierujących tymi służbami.

Art. 20a.

1. Państwowa Straż Pożarna może wykorzystywać zwierzęta w akcjach ratowniczych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, gatunki i rasy zwierząt, o których mowa w ust. 1, a także szczegółowe zasady ich szkolenia oraz normy wyżywienia, uwzględniając w szczególności:

- 1) specjalności ratownicze;
- 2) kwalifikacje egzaminatorów i tryb egzaminowania;
- 3) wzory dokumentacji szkolenia i żywienia zwierząt.

Art. 21.

1. Strażacy biorący udział w akcji ratowniczej, w zakresie niezbędnym do prowadzenia akcji, mają prawo korzystania z:
 - 1) dróg, gruntów i zbiorników wodnych państwowych, komunalnych i prywatnych;
 - 2) komunalnych i prywatnych ujęć wodnych i środków gaśniczych.
2. W okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności strażak kierujący akcją ratowniczą ma prawo zarządzenia:
 - 1) ewakuacji ludzi i mienia z terenu objętego akcją ratowniczą;
 - 2) koniecznych prac wyburzeniowych i rozbiórkowych;
 - 3) wstrzymania komunikacji w ruchu lądowym;
 - 4) udostępnienia pojazdów, środków i przedmiotów niezbędnych do akcji ratowniczej;
 - 5) zakazu przebywania osobom postronnym w rejonie akcji ratowniczej.
3. Ponadto w okolicznościach, o których mowa w ust. 2, kierujący akcją ma prawo:
 - 1) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, organizacji społecznych i obywateli;
 - 2) odstąpienia od zasad działania uznanych powszechnie za bezpieczne.
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb korzystania z praw, o których mowa w ust. 2 i 3.

Art. 22.

1. Osobie niebędącej strażakiem, która uległa wypadkowi, oraz członkom rodziny osoby zmarłej wskutek takiego wypadku, w związku z wypełnianiem obowiązków, o których mowa w art. 21 ust. 3 pkt 1, lub ćwiczeniami organizowanymi przez Państwową Straż Pożarną, przysługują świadczenia odszkodowawcze.
2. Za użycie, zniszczenie, uszkodzenie lub utratę bez winy właściciela środków transportowych, inwentarza lub innego mienia w związku z akcją ratowniczą lub ćwiczeniami organizowanymi przez Państwową Straż Pożarną przysługuje odszkodowanie.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe zasady i tryb przyznawania świadczeń i odszkodowania, o których mowa w ust. 1 i 2.

Rozdział 4

Czynności kontrolno-rozpoznawcze

Art. 23.

1. W celu rozpoznawania zagrożeń, realizacji nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych oraz przygotowania do działań ratowniczych Państwowa Straż Pożarna przeprowadza czynności kontrolno-rozpoznawcze oraz ćwiczenia.
2. Czynności kontrolno-rozpoznawcze są przeprowadzane na podstawie:
 - 1) rocznego planu czynności kontrolno-rozpoznawczych;
 - 2) zgłoszenia zakładu o zwiększonym albo dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej, o którym mowa w art. 250 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.⁶⁾);
 - 3) zlecenia starosty, o którym mowa w art. 35 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
 - 4) polecenia sądu, prokuratora lub Najwyższej Izby Kontroli;
 - 5) zgłoszenia obiektu, dla którego przepisy prawa wymagają wydania przez organy Państwowej Straży Pożarnej opinii lub zajęcia przez nie stanowiska w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
 - 6) zawiadomienia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o stwierdzeniu zagrożenia życia lub zdrowia, niebezpieczeństwa powstania szkód majątkowych w znacznych rozmiarach lub naruszenia środowiska, o którym mowa w art. 78 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.⁷⁾);
 - 7) wystąpienia istotnych nowych okoliczności w zakresie stanu bezpieczeństwa na terenie działania komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej.
3. Czynności kontrolno-rozpoznawcze są przeprowadzane w zakresie:
 - 1) kontroli przestrzegania przepisów przeciwpożarowych;
 - 2) oceny zgodności z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej rozwiązań technicznych zastosowanych w obiekcie budowlanym;
 - 3) oceny zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym;
 - 4) ustalania spełnienia wymogów bezpieczeństwa w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464 i Nr 227, poz. 1505.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 180, poz. 1280, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 116, poz. 732, Nr 141, poz. 888, Nr 171, poz. 1056 i Nr 216, poz. 1367 oraz z 2009 r. Nr 3, poz. 11.

- 5) rozpoznawania możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej;
 - 6) rozpoznawania innych miejscowych zagrożeń;
 - 7) wstępnego ustalania nieprawidłowości, które przyczyniły się do powstania pożaru oraz okoliczności jego rozprzestrzenienia się;
 - 8) zbierania informacji niezbędnych do wykonania analizy poważnej awarii przemysłowej i formułowania zaleceń dla prowadzącego zakład.
4. Prawo do przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych mają strażacy upoważnieni przez właściwego komendanta Państwowej Straży Pożarnej.
5. Czynności kontrolno-rozpoznawcze mogą być przeprowadzane przez inne osoby upoważnione przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.
6. Strażacy, o których mowa w ust. 4, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych mają prawo do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego.
7. Czynności kontrolno-rozpoznawcze mogą być przeprowadzane po doręczeniu kontrolowanemu upoważnienia do przeprowadzenia tych czynności przynajmniej na 7 dni, a w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 5, przynajmniej na 3 dni – przed terminem ich rozpoczęcia. Upoważnienie może być doręczone kontrolowanemu w chwili przystąpienia do czynności kontrolno-rozpoznawczych, jeżeli powzięto informację o możliwości występowania w miejscu ich przeprowadzania zagrożenia życia ludzi lub bezpośredniego niebezpieczeństwa powstania pożaru.
8. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 7, powinno zawierać:
- 1) określenie podstawy prawnej przeprowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych;
 - 2) oznaczenie organu przeprowadzającego czynności kontrolno-rozpoznawcze;
 - 3) datę i miejsce wystawienia;
 - 4) imię i nazwisko, określenie stanowiska służbowego strażaka upoważnionego do przeprowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych oraz numer jego legitymacji służbowej;
 - 5) imię i nazwisko oraz określenie rodzaju i numeru dokumentu tożsamości innej osoby upoważnionej do przeprowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych;
 - 6) oznaczenie podmiotu objętego czynnościami kontrolno-rozpoznawczymi i miejsca ich przeprowadzenia;
 - 7) informacje o zakresie przedmiotowym czynności kontrolno-rozpoznawczych;
 - 8) wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli;
 - 9) podpis osoby udzielającej upoważnienia z podaniem zajmowanego stanowiska lub funkcji;

- 10) pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego.
9. W chwili przystąpienia do czynności kontrolno-rozpoznawczych upoważnieni do przeprowadzania tych czynności, zwani dalej „kontrolującymi”, okazują kontrolowanemu: strażak – legitymację służbową, a inna osoba – dokument tożsamości.
10. Kontrolowany jest obowiązany umożliwić kontrolującemu przeprowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych, a w tym:
 - 1) udzielić niezbędnych informacji i wyjaśnień w sprawach objętych zakresem tych czynności oraz wyrazić zgodę na sporządzenie dokumentacji fotograficznej;
 - 2) umożliwić dostęp do obiektów, urządzeń i innych składników majątkowych, w stosunku do których mają być przeprowadzone czynności;
 - 3) zapewnić wgląd w dokumentację i prowadzone ewidencje objęte zakresem czynności;
 - 4) umożliwić sporządzenie kopii niezbędnych dokumentów;
 - 5) zapewnić warunki do pracy, w tym, w miarę możliwości, samodzielne pomieszczenie i miejsce do przechowywania dokumentów;
 - 6) udostępnić środki łączności i inne konieczne środki techniczne, jakimi dysponuje, w zakresie niezbędnym do przeprowadzania czynności.
11. Kontrolujący ma prawo wstępu do wszystkich obiektów i pomieszczeń, chyba że stanowią one część mieszkalną lub ich właścicielami albo zarządzającymi są:
 - 1) komórki lub jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowane, Policja, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne lub Straż Graniczna;
 - 2) obce misje dyplomatyczne, urzędy konsularne albo inne instytucje międzynarodowe korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych.
12. Kontrolujący podlega obowiązującym w obiektach i pomieszczeniach kontrolowanego przepisom o bezpieczeństwie i higienie pracy, o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie przeciwpożarowej. Kontrolujący nie podlega przeszukaniu przewidzianemu w regulaminie ochrony obiektów i pomieszczeń kontrolowanego.
13. Z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych kontrolujący sporządza protokół, który podpisują kontrolujący oraz kontrolowany albo osoba przez niego upoważniona.
14. Kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona mają prawo wniesienia zastrzeżeń do protokołu przed jego podpisaniem.
15. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowanego albo osobę, o której mowa w ust. 14, kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole.
16. Kontrolujący doręcza oryginał protokołu bez zbędnej zwłoki właściwemu miejscowo komendantowi powiatowemu (miejskiemu) Państwowej Straży Pożarnej.

Kopię protokołu kontrolujący doręcza kontrolowanemu lub osobie przez niego upoważnionej.

17. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób planowania i warunki przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych;
- 2) sposób sporządzania i zakres protokołów z czynności kontrolno-rozpoznawczych;
- 3) warunki, jakie powinni spełniać strażacy i inne osoby, które mogą być upoważnione do przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych;
- 4) zakres właściwości komendantów Państwowej Straży Pożarnej odnośnie upoważniania strażaków do przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych;
- 5) sposób gromadzenia i przekazywania wyników czynności kontrolno-rozpoznawczych oraz wzory zestawień tych wyników.

Rozporządzenie powinno umożliwiać właściwą realizację czynności kontrolno-rozpoznawczych oraz ich dokumentację.

Art. 24. (uchylony).

Art. 25. (uchylony).

Art. 26.

1. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej, w razie stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych, uprawniony jest w drodze decyzji administracyjnej do:
 - 1) nakazania usunięcia stwierdzonych uchybień w ustalonym terminie;
 - 2) wstrzymania robót (prac), zakazania używania maszyn, urządzeń lub środków transportowych oraz eksploatacji pomieszczeń, obiektów lub ich części, jeżeli stwierdzone uchybienia mogą powodować zagrożenie życia ludzi lub bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru.
2. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 27.

Organem odwoławczym od decyzji, o których mowa w art. 26, jest komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

Rozdział 5

Służba w Państwowej Straży Pożarnej

Art. 28.

Służbę w Państwowej Straży Pożarnej może pełnić obywatel polski, niekarany za przestępstwo lub za przestępstwo skarbowe, korzystający z pełni praw publicznych, posiadający co najmniej średnie wykształcenie oraz zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia tej służby.

Art. 28a.

1. Strażak pełni służbę w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.
2. Ze względu na potrzeby ochrony przeciwpożarowej strażak może być, za jego zgodą, wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do wykonywania określonych zadań poza jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb wyznaczania strażaków do wykonywania zadań poza jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej oraz ich uprawnienia i obowiązki.

Art. 29.

1. Oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Państwowej Straży Pożarnej dokonują komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zasady, właściwość i tryb postępowania komisji lekarskich w sprawach, o których mowa w ust. 1.

Art. 29a.

1. Kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej jest obowiązany zapewnić strażakom bezpieczeństwo i higienę służby.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby strażaków, z uwzględnieniem wymagań:
 - 1) bezpieczeństwa i higieny służby w obiektach przeznaczonych dla jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) w zakresie wyposażenia strażaków w środki ochrony indywidualnej;
 - 3) w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia;

- 4) bezpieczeństwa i higieny służby podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia.

Rozporządzenie powinno ponadto uwzględniać optymalne warunki bezpieczeństwa i higieny służby w stosunku do zadań wykonywanych przez strażaków.

3. W sprawach związanych z bezpieczeństwem i higieną służby, w zakresie nieuregulowanym ustawą i rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.⁸⁾).
4. Wymagania, o których mowa w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 2, mają odpowiednie zastosowanie do innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, ćwiczeniach lub szkoleniu.

Art. 30.

1. Podejmując służbę w Państwowej Straży Pożarnej, strażak składa ślubowanie według następującej roty: „Ja obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków strażaka, uroczystie ślubuję być ofiarnym i mężnym w ratowaniu zagrożonego życia ludzkiego i wszelkiego mienia – nawet z narażeniem życia. Wykonując powierzone mi zadania, ślubuję przestrzegać prawa, dyscypliny służbowej oraz wykonywać polecenia przełożonych. Ślubuję strzec tajemnicy państwowej i służbowej, a także honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej”.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, ceremoniał składania ślubowania, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) osób uprawnionych do przyjmowania ślubowania i uczestniczenia w ślubowaniu;
 - 2) terminów składania ślubowania;
 - 3) przebiegu ceremoniału ślubowania.

Art. 30a.

Dzień 4 maja jest Dniem Strażaka.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33.

Art. 31.

Stosunek służbowy strażaka powstaje z dniem mianowania na stanowisko służbowe, a w przypadku stanowisk, dla których przepisy ustawy przewidują powołanie – z dniem powołania na stanowisko.

Art. 31a.

1. Strażak pełniący służbę na stanowisku służbowym zajmowanym na podstawie powołania może być w każdym czasie, niezwłocznie albo w określonym terminie, odwołany z tego stanowiska przez organ uprawniony do powołania.
2. Odwołanie strażaka ze stanowiska służbowego, o którym mowa w ust. 1, nie powoduje rozwiązania stosunku służbowego.
3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, strażak zachowuje ostatnio zajmowane stanowisko służbowe, dla którego ustawa nie przewiduje powołania. Można go jednak przenieść na inne, co najmniej równorzędne stanowisko, w tej samej albo innej jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.
4. Strażaka odwołanego z zajmowanego stanowiska można przenieść do dyspozycji właściwego przełożonego, jeśli przewiduje się powołanie (przeniesienie) odwołanego strażaka na inne stanowisko służbowe lub zwolnienie ze służby. Okres pozostawania strażaka w dyspozycji nie może być dłuższy niż 6 miesięcy.
5. W okresie pozostawania w dyspozycji strażak zachowuje prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych przysługujących na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych albo na ich wysokość.
6. W okresie pozostawania w dyspozycji strażak jest obowiązany wykonywać obowiązki służbowe na polecenie przełożonego, w którego dyspozycji pozostaje.

Art. 32.

1. Do mianowania strażaka na stanowisko służbowe, przenoszenia na inne, powierzenia pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku, zawieszania w czynnościach służbowych albo zwalniania ze służby, z zastrzeżeniem art. 47 ust. 1, właściwi są przełożeni:
 - 1) w Komendzie Głównej – Komendant Główny;
 - 2) w komendzie wojewódzkiej – komendant wojewódzki;
 - 3) w komendzie powiatowej (miejskiej) – komendant powiatowy (miejski);
 - 4) (uchylony);
 - 5) w Szkole Głównej Służby Pożarniczej i pozostałych szkołach – komendant szkoły;
 - 6) w jednostce badawczo-rozwojowej – dyrektor jednostki;

- 7) (uchylony);
 - 8) w Centralnym Muzeum Pożarnictwa – dyrektor muzeum.
2. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, strażakowi służy odwołanie do wyższego przełożonego.
 3. Od decyzji Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej strażakowi służy odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 33.

Akt mianowania strażaka na stanowisko służbowe powinien w szczególności określić:

- 1) stanowisko i miejsce służby;
- 2) termin rozpoczęcia służby;
- 3) rodzaj mianowania;
- 4) uposażenie lub zasady jego ustalania.

Art. 34.

1. Osobę podejmującą służbę w Państwowej Straży Pożarnej mianuje się strażakiem w służbie przygotowawczej na okres 3 lat.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, na wniosek komendanta wojewódzkiego, komendanta szkoły, dyrektora jednostki badawczo-rozwojowej lub dyrektora Centralnego Muzeum Pożarnictwa, może skrócić okres służby przygotowawczej strażaka.
3. W razie przerwy w wykonywaniu przez strażaka obowiązków służbowych, trwającej dłużej niż 3 miesiące, przełożony może przedłużyć okres służby przygotowawczej.
4. Mianowanie strażaka może nastąpić po odbyciu zasadniczej służby wojskowej lub po przeniesieniu do rezerwy bez odbycia tej służby albo po zwolnieniu od obowiązku służby wojskowej.
5. Warunku określonego w ust. 4 nie stosuje się do kobiet.
6. Po odbyciu służby przygotowawczej strażak zostaje mianowany na stałe.

Art. 35.

1. Czas służby strażaka nie może przekraczać przeciętnie 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym, nieprzekraczającym 6 miesięcy.
2. Tygodniowy wymiar czasu służby strażaka, skierowanego do szkoły, na przeszkolenie lub na studia, jest określony programem nauczania.
3. Wprowadza się rozkład czasu służby strażaka:
 - 1) zmianowy – na stanowiskach, na których wykonywanie zadań wymaga zachowania ciągłości służby;

- 2) codzienny – na pozostałych stanowiskach.
4. Stanowiska, o których mowa w ust. 3, w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej ustalają kierownicy tych jednostek.
5. Zmianowy rozkład czasu służby strażaka polega na wykonywaniu zadań służbowych i pełnieniu dyżurów, trwających nie dłużej niż 24 godziny, po których następują co najmniej 24 godziny wolne od służby.
6. Codzienny rozkład czasu służby strażaka polega na wykonywaniu zadań służbowych po 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.
7. W ramach codziennego rozkładu czasu służby strażak może być wyznaczony do pełnienia, w dowolnym czasie, dyżuru trwającego nie dłużej niż 24 godziny, po których udziela się godzin wolnych od służby w odpowiednim wymiarze, lecz nie więcej niż 48 godzin, w dniach od poniedziałku do piątku.
8. W ramach czasu wolnego strażaka można wyznaczyć do pełnienia dyżuru domowego.
9. Czas służby strażaka może być przedłużony do 48 godzin tygodniowo, w okresie rozliczeniowym, o którym mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione koniecznością zapewnienia ciągłości służby.
10. W przypadku wprowadzenia podwyższonej gotowości operacyjnej w Państwowej Straży Pożarnej czas służby strażaka można przedłużyć ponad normę, o której mowa w ust. 9. W takim przypadku, w zamian za czas służby strażakowi przysługuje czas wolny od służby w tym samym wymiarze, w przyjętym okresie rozliczeniowym.
11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób pełnienia służby w zmianowym i codziennym rozkładzie czasu służby, w tym:
 - 1) czas trwania dyżuru i wykonywania zadań służbowych w zmianowym rozkładzie czasu służby;
 - 2) godziny rozpoczęcia i zakończenia służby;
 - 3) okoliczności uzasadniające przedłużenie czasu służby;
 - 4) dopuszczalny czas kierowania pojazdem samochodowym;
 - 5) udzielanie czasu wolnego od służby;
 - 6) właściwość przełożonych do określania harmonogramu służby;
 - 7) sposób pełnienia dyżurów domowych i ich wymiar;
 - 8) grupy strażaków zwolnionych z pełnienia służby w porze nocnej, niedziele, święta;
 - 9) sposób prowadzenia ewidencji czasu służby.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić zapewnienie ciągłości służby w Państwowej Straży Pożarnej.

12. Czas służby oraz rozkład czasu służby strażaka pełniącego służbę na stanowisku nauczyciela akademickiego, w zakresie wynikającym z wykonywania obowiązków dydaktycznych i naukowych, określonych w planach studiów i programach nauczania, regulują przepisy *ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.⁹⁾)¹⁰⁾*

Art. 36.

1. Mianowanie lub powołanie strażaka na określone stanowisko służbowe jest uzależnione od posiadanego wykształcenia ogólnego, kwalifikacji pożarniczych oraz stażu służby albo pracy.
2. Stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej dzieli się na oficerskie, aspiranckie, podoficerskie i szeregowie.
3. Na stanowiskach oficerskich wymaga się posiadania co najmniej tytułu zawodowego inżyniera pożarnictwa lub uzyskania uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu inżyniera pożarnictwa w toku postępowania o uznanie, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej, kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego – inżyniera pożarnictwa.
4. Stanowiska oficerskie, z zastrzeżeniem ust. 5, mogą zajmować również strażacy posiadający wykształcenie wyższe o kierunku przydatnym w Państwowej Straży Pożarnej oraz:
 - 1) tytuł zawodowy technika pożarnictwa lub uzyskanie uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu technika pożarnictwa w toku postępowania o uznanie, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej, kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego technika pożarnictwa lub
 - 2) ukończone przeszkolenie zawodowe, o którym mowa w art. 53 ust. 2 pkt 2 lit. a.
5. Stanowiska oficerskie związane z kierowaniem działaniami ratowniczymi mogą zajmować strażacy posiadający wykształcenie wyższe o kierunku przydatnym w Państwowej Straży Pożarnej, którzy posiadają tytuł zawodowy technika pożarnictwa i ukończyli przeszkolenie zawodowe, o którym mowa w art. 53 ust. 2 pkt 2 lit. a.

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163, Nr 105, poz. 509 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 5, poz. 34 i Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 50, poz. 310, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1115 i 1118, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1314, z 2001 r. Nr 85, poz. 924, Nr 103, poz. 1129, Nr 111, poz. 1193 i 1194 i Nr 126, poz. 1383, z 2002 r. Nr 4, poz. 33 i 34, Nr 150, poz. 1239, Nr 153, poz. 1271 i Nr 200, poz. 1683, z 2003 r. Nr 65, poz. 595, Nr 128, poz. 1176, Nr 137, poz. 1304 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1206, Nr 152, poz. 1598 i Nr 179, poz. 1845 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 23, poz. 187 i Nr 94, poz. 788.

¹⁰⁾ Utraciła moc na podstawie art. 276 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365), która weszła w życie z dniem 1 września 2005 r.

6. Na stanowiskach aspiranckich wymaga się posiadania co najmniej tytułu zawodowego technika pożarnictwa lub uzyskania uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu technika pożarnictwa w toku postępowania o uznanie, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej, kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego technika pożarnictwa.
7. Na stanowiskach podoficerskich i szeregowych wymaga się posiadania co najmniej kwalifikacji wymaganych dla zawodu strażaka lub uzyskania uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu strażaka w toku postępowania o uznanie, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej, kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego strażaka.
8. W szczególnie uzasadnionych indywidualnych przypadkach minister właściwy do spraw wewnętrznych może wyrazić zgodę na odstępstwo od wymagań kwalifikacyjnych, o których mowa w ust. 3, 6 i 7, na określony czas, niezbędny do uzupełnienia kwalifikacji, jednak nie dłuższy niż 3 lata.
9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska służbowe w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, maksymalne stopnie przypisane do poszczególnych stanowisk oraz dodatkowe wymagania kwalifikacyjne, jakim powinni odpowiadać strażacy na określonych stanowiskach służbowych, z uwzględnieniem:
 - 1) rodzaju stanowisk służbowych oficerskich, podoficerskich, aspiranckich i szeregowych;
 - 2) stażu służby lub pracy wymaganego do zajmowania poszczególnych stanowisk;
 - 3) wymaganego do zajmowania niektórych stanowisk wykształcenia ogólnego lub specjalistycznego;
 - 4) stażu służby na określonych stanowiskach służbowych, uprawniającego do zajmowania niektórych stanowisk.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić charakter zadań wykonywanych przez strażaków na poszczególnych stanowiskach służbowych oraz potrzebę zapewnienia niezbędnego poziomu doświadczenia zawodowego i kwalifikacji strażaków.

Art. 36a.

1. Strażacy podlegają okresowemu opiniowaniu służbowemu, które ma na celu:
 - 1) stworzenie podstaw do określenia indywidualnego programu rozwoju zawodowego;
 - 2) motywowanie do rzetelnego i sprawnego wykonywania przez strażaków obowiązków i zadań wymienionych w powierzonym zakresie obowiązków służbowych na danym stanowisku;

- 3) ustalenie przydatności do służby, ocenę wywiązywania się z obowiązków służbowych oraz przydatności na zajmowanym stanowisku;
 - 4) wyłanianie kandydatów do mianowania i powołania na wyższe stanowiska służbowe oraz awansowania na wyższe stopnie służbowe.
2. W przypadku strażaków – nauczycieli i nauczycieli akademickich opiniowanie służbowe dotyczy również wywiązywania się z obowiązków określonych w *ustawie z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym*¹¹⁾ oraz *ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.¹²⁾).
3. Opinie służbowe wydają:
- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – o Komendancie Głównym Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej – o swoich zastępcach, komendantach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej, komendancie Szkoły Głównej Służby Pożarniczej, komendantach pozostałych szkół Państwowej Straży Pożarnej, dyrektorze Centralnego Muzeum Pożarnictwa oraz dyrektorze Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej;
 - 3) komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej – o zastępcy komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej oraz komendantach powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej;
 - 4) komendant szkoły Państwowej Straży Pożarnej, dyrektor Centralnego Muzeum Pożarnictwa, dyrektor Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej – odpowiednio: o zastępcy komendanta szkoły Państwowej Straży Pożarnej, zastępcy dyrektora Centralnego Muzeum Pożarnictwa, zastępcy dyrektora Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej;
 - 5) komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej – o zastępcy komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej;
 - 6) o strażakach niewymienionych w pkt 1–5 – przełożony uprawniony do mianowania (powołania) strażaka na dane stanowisko służbowe.
4. Wydający opinię służbową albo upoważniony przez niego przełożony strażaka zapoznaje z nią opiniowanego w terminie 14 dni od dnia jej sporządzenia.
5. Strażak, który nie zgadza się z treścią opinii, może wnieść, za pośrednictwem wydającego opinię, odwołanie do wyższego przełożonego w terminie 14 dni od dnia zapoznania się z nią.

¹¹⁾ Utraciła moc na podstawie art. 276 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365), która weszła w życie z dniem 1 września 2005 r.

¹²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33.

6. Jeżeli opinia została wydana przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, odwołanie nie przysługuje. Jednakże strażak może zwrócić się do organu, który wydał opinię, z wnioskiem o jej zmianę.
7. Przełożony właściwy do rozpatrzenia odwołania może zaskarżoną opinię:
 - 1) utrzymać w mocy;
 - 2) uchylić w całości i wydać nową;
 - 3) uchylić w całości i polecić wydanie nowej opinii z uwzględnieniem wskazanych okoliczności.
8. Opinia wydana wskutek odwołania jest ostateczna. Ostateczną opinię włącza się do akt osobowych strażaka.
9. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej może zmienić albo uchylić opinię wydaną przez przełożonych, o których mowa w ust. 3 pkt 2–6, w przypadku:
 - 1) ujawnienia nowych istotnych okoliczności, które nie były znane w toku opiniowania;
 - 2) stwierdzenia, że opinia została wydana z naruszeniem przepisów o opiniowaniu.
10. W przypadkach, o których mowa w ust. 9, zmiana opinii na niekorzyść strażaka może nastąpić w terminie 30 dni od dnia, w którym opinia stała się ostateczna.
11. Zmiana opinii na korzyść strażaka może nastąpić w każdym czasie.
12. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb opiniowania strażaka, a w szczególności:
 - 1) częstotliwość wydawania opinii służbowych;
 - 2) kryteria brane pod uwagę przy opiniowaniu;
 - 3) sposoby zapoznawania z nimi strażaków oraz tryb wnoszenia i rozpatrywania odwołań od opinii służbowych;
 - 4) wzory arkuszy opinii służbowej.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić ochronę interesów strażaka i sprawność postępowania.

Art. 37.

1. Strażak otrzymuje dokumenty osobiste stwierdzające pełnienie służby w Państwowej Straży Pożarnej.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i wzory dokumentów osobistych, organy właściwe do ich wydawania oraz szczegółowe zasady dokonywania wpisów w tych dokumentach.

Art. 37a.

Strażakowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych zgodnie z jego kwalifikacjami na innym stanowisku w tej samej jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej na okres do 6 miesięcy w roku kalendarzowym. W okresie tym strażakowi przysługuje uposażenie stosownie do zajmowanego stanowiska, lecz nie niższe od dotychczasowego.

Art. 37b.

1. Strażak może być delegowany do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej w tej samej lub w innej miejscowości z urzędu albo na własny wniosek.
2. Czas delegacji nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu 2 lat, chyba że strażak wyraża zgodę na dłuższą delegację. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej może w wyjątkowych przypadkach przedłużyć czas delegacji do 12 miesięcy.

Art. 37c.

1. Strażak może być przeniesiony do pełnienia służby w innej miejscowości na własny wniosek lub za jego zgodą.
2. Strażak może być przeniesiony z urzędu do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej w tej samej miejscowości.
3. Strażak może być przeniesiony z urzędu do jednostki organizacyjnej w innej miejscowości, w razie:
 - 1) posiadania lokalu mieszkalnego w miejscowości będącej siedzibą jednostki organizacyjnej, w której ma pełnić służbę, albo w miejscowości pobliskiej;
 - 2) braku możliwości przeniesienia na niższe stanowisko służbowe w przypadkach określonych w art. 38 ust. 1 i 2;
 - 3) pełnienia służby w tej samej jednostce organizacyjnej przez małżonków albo osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, jeżeli między tymi osobami istnieje stosunek podległości służbowej.

Art. 37d.

1. Do delegowania albo przenoszenia do innej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej są właściwi:
 - 1) Komendant Główny – na obszarze kraju;
 - 2) komendant wojewódzki – na obszarze województwa.
2. Przepisy art. 32 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 38.

1. Strażaka przenosi się na niższe stanowisko służbowe w razie:
 - 1) wymierzenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe;
 - 2) zawinionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania czynności na zajmowanym stanowisku.
2. Strażaka można przenieść na niższe stanowisko służbowe w przypadkach:
 - 1) orzeczenia całkowitej niezdolności do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku przez komisję lekarską, jeżeli nie ma możliwości przeniesienia go na stanowisko równorzędne;
 - 2) nieprzydatności na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej w opinii służbowej;
 - 3) niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku;
 - 4) likwidacji zajmowanego stanowiska, jeżeli nie ma możliwości przeniesienia strażaka na równorzędne stanowisko.
3. Strażaka można przenieść na niższe stanowisko służbowe również na jego prośbę.
4. Strażak, który nie wyraził zgody na przeniesienie na niższe stanowisko z przyczyn określonych w ust. 2, może być zwolniony ze służby.

Art. 39.

1. Strażaka zawiesza się w czynnościach służbowych, na czas nie dłuższy niż 3 miesiące, w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne.
2. Strażaka można zawiesić w czynnościach służbowych, na czas nie dłuższy niż 3 miesiące, w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo nieumyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe nieumyślne albo postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu uzyskania prawomocnego wyroku sądu, chyba że zawieszenie nastąpiło z powodu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.
4. Wniesienie odwołania od zawieszenia w czynnościach służbowych albo jego przedłużenia nie wstrzymuje wykonania decyzji o zawieszeniu lub przedłużeniu okresu zawieszenia.

Art. 40. (uchylony)**Art. 41.**

1. Strażak wybrany do organów związku ochotniczych straży pożarnych nie traci uprawnień strażaka.
2. Strażak, który przed wyborem do organów związku ochotniczych straży pożarnych pełnił służbę w Państwowej Straży Pożarnej, zachowuje prawo powrotu do służby po zakończeniu kadencji.

Art. 42.

1. Strażak podlega okresowym profilaktycznym badaniom lekarskim.
 - 1a. Kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej nie dopuszcza do służby strażaka nieposiadającego aktualnego orzeczenia lekarskiego z badań, o których mowa w ust. 1.
 2. Strażak może być skierowany z urzędu lub na jego wniosek do komisji lekarskiej, o której mowa w art. 29, w celu dokonania oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby lub związku przyczynowego poszczególnych schorzeń ze służbą.
- 2a. Strażak podlega okresowej ocenie sprawności fizycznej.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych mając na względzie zapewnienie ochrony zdrowia strażaka w sposób umożliwiający prawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych, określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej, w tym:
 - 1) rodzaje profilaktycznych badań lekarskich;
 - 2) zróżnicowanie częstotliwości profilaktycznych badań lekarskich i oceny sprawności fizycznej w zależności od wieku i płci strażaka oraz warunków pełnienia służby;
 - 3) sposób przeprowadzania próby wydolnościowej i testu sprawności fizycznej;
 - 4) sposób ewidencjonowania wyników oceny sprawności fizycznej;
 - 5) wzór indywidualnej karty oceny sprawności fizycznej.

Art. 43.

1. Zwolnienie ze służby następuje w drodze rozwiązania stosunku służbowego, w trybie i na zasadach określonych w ustawie.
2. Strażaka zwalnia się ze służby w przypadkach:
 - 1) orzeczenia przez komisję lekarską całkowitej niezdolności do służby;
 - 2) nieprzydatności do służby, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej;

- 3) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby;
 - 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;
 - 5) zgłoszenia przez niego pisemnego żądania zwolnienia – w terminie do 3 miesięcy;
 - 6) utraty obywatelstwa polskiego.
3. Strażaka można zwolnić ze służby w przypadkach:
- 1) (uchylony);
 - 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo inne niż określone w ust. 2 pkt 4;
 - 3) nabycia prawa do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu osiągnięcia 30 lat wyслуги emerytalnej;
 - 4) likwidacji jednostki albo jej reorganizacji połączonej ze zmniejszeniem obsady etatowej, jeżeli przeniesienie strażaka za jego zgodą do innej jednostki lub na inne stanowisko nie jest możliwe;
 - 4a) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;
 - 5) z innych niż określone w pkt 2–4a ważnych przyczyn, jeżeli dalsze pozostawanie w służbie nie gwarantuje należytego wykonywania obowiązków służbowych;
 - 6) upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby.
4. W przypadkach określonych w ust. 3 pkt 4 zwolnienie następuje po upływie 6 miesięcy, a w odniesieniu do służby przygotowawczej po upływie 3 miesięcy, od dnia ogłoszenia decyzji o likwidacji jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej albo jej reorganizacji.
5. Zwolnienie strażaka ze służby na podstawie ust. 3 pkt 5 może nastąpić po zasięgnięciu opinii zakładowej organizacji związkowej, reprezentującej danego strażaka.

Art. 43a.

Stosunek służbowy strażaka wygasa z dniem jego śmierci lub uznania go za zmarłego.

Art. 44.

1. W razie uchylenia prawomocnego wyroku skazującego lub prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego i wydania w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego lub prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego, uchyleniu ulegają wszystkie skutki, jakie wynikły dla strażaka w postępowaniu dyscyplinarnym przeprowa-

dzonym w związku z popełnieniem przestępstwa stanowiącego przedmiot rozstrzygnięcia.

2. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 1, podstawę orzeczenia kary dyscyplinarnej stanowiły przesłanki inne niż tylko oskarżenie o popełnienie przestępstwa, o uchyleniu skutków, jakie wynikły dla strażaka w wyniku postępowania dyscyplinarnego, decyduje minister właściwy do spraw wewnętrznych.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do postępowania w sprawach o wykroczenia.
4. W razie uchylenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, obniżenia stopnia lub kary wydalenia ze służby, uchyleniu ulegają skutki, jakie wynikły dla strażaka w związku z wyznaczeniem na niższe stanowisko lub obniżeniem stopnia. O uchyleniu pozostałych skutków decyduje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 45.

1. Zwolnienie strażaka ze służby na podstawie art. 38 ust. 4 lub art. 43 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 3 i 4a nie może nastąpić przed upływem 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że strażak wystąpił z pisemnym wnioskiem o wcześniejsze zwolnienie.
2. Zwolnienie strażaka ze służby na podstawie art. 43 ust. 2 pkt 3 i 4 oraz ust. 3 pkt 2 nie może nastąpić przed upływem 3 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że strażak wystąpił z pisemnym wnioskiem o wcześniejsze zwolnienie.

Art. 46.

Strażaka – kobietę nie można zwolnić ze służby w okresie ciąży lub w czasie urlopu macierzyńskiego, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 43 ust. 2 pkt 3 i 4 oraz ust. 3 pkt 2, 4 i 5.

Art. 47.

1. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej zwalnia ze służby:
 - 1) oficerów;
 - 2) innych strażaków – w przypadkach, o których mowa w art. 43 ust. 3 pkt 5.
2. Pozostawienie w służbie strażaka w przypadku, o którym mowa w art. 43 ust. 3 pkt 2, wymaga zgody Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 48.

1. Strażak zwolniony ze służby otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby oraz, na swój wniosek, opinię o służbie.

2. Strażak może żądać sprostowania świadectwa służby oraz odwołać się do wyższego przełożonego od opinii o służbie w terminie 7 dni od dnia otrzymania opinii.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, treść świadectwa służby, opinii o służbie oraz sposób i tryb ich wydawania i prostowania, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) przełożonych uprawnionych do wydawania świadectw służby i opinii o służbie;
 - 2) niezbędnych danych, które powinny być zamieszczone w świadectwie służby i opinii o służbie;
 - 3) trybu wydawania i prostowania świadectw służby oraz odwoływania się od opinii o służbie;
 - 4) przełożonych uprawnionych do dokonywania sprostowań w świadectwie służby oraz rozpoznawania odwołań od opinii o służbie.

Art. 49.

1. Strażak zwolniony ze służby na podstawie art. 43 ust. 2 pkt 3–5 lub ust. 3 pkt 2 przed upływem 5 lat od ukończenia nauki w ramach służby kandydackiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej, Centralnej Szkole Państwowej Straży Pożarnej lub szkole aspirantów Państwowej Straży Pożarnej jest obowiązany zwrócić kwotę stanowiącą równowartość kosztów wyżywienia i umundurowania otrzymanych w czasie nauki.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, koszty, o których mowa w ust. 1, warunki ich zwracania oraz przypadki zwalniania z obowiązku zwrotu tych kosztów, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) wysokości kosztów podlegających zwrotowi i sposobu ustalania ich wysokości;
 - 2) organów uprawnionych do ustalania tych kosztów i ich egzekwowania;
 - 3) trybu egzekwowania należności;
 - 4) organów uprawnionych do zwalniania od obowiązku zwrotu tych kosztów;
 - 5) trybu zwalniania od obowiązku zwrotu tych kosztów.

Art. 49a.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej określi, w drodze zarządzenia, sposób prowadzenia przez przełożonych, o których mowa w art. 32 ust. 1, dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem służbowym strażaków oraz sposób prowadzenia akt osobowych, a także rodzaje i wzory dokumentów.

Rozdział 5a**Wykonywanie zadań poza granicami państwa****Art. 49b.**

1. Strażak może zostać delegowany, za jego pisemną zgodą, do pełnienia służby poza granicą państwa w grupie ratowniczej utworzonej do udziału w:
 - 1) działaniach ratowniczych, akcji poszukiwawczo-ratowniczej lub akcji humanitarnej;
 - 2) szkoleniu i ćwiczeniach ratowniczych.
2. Strażak, za jego zgodą, może zostać wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do wykonywania innych określonych zadań poza granicą państwa.

Art. 49c.

1. O utworzeniu i likwidacji grupy ratowniczej decyduje:
 - 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w przypadkach, o których mowa w art. 49b ust. 1 pkt 1;
 - 2) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej – w przypadkach, o których mowa w art. 49b ust. 1 pkt 2.
2. W decyzjach, o których mowa w ust. 1, określa się w szczególności:
 - 1) nazwę i liczebność grupy ratowniczej oraz czas pozostawiania grupy poza granicą państwa;
 - 2) cel skierowania grupy ratowniczej, zakres jej zadań oraz obszar działania;
 - 3) system kierowania i dowodzenia grupą ratowniczą oraz właściwy organ: państwa przyjmującego grupę ratowniczą lub organizacji międzynarodowej, któremu zostanie ona podporządkowana na czas realizacji zadań;
 - 4) podmioty wyznaczone do współpracy z właściwymi organami państwa przyjmującego grupę ratowniczą lub organizacji międzynarodowej koordynującej niesienie pomocy;
 - 5) wyposażenie grupy ratowniczej w psy ratownicze oraz środki i sprzęt specjalny, a także w dodatkowe umundurowanie i wyposażenie specjalne członków grupy ratowniczej, wodę i dodatkową żywność;
 - 6) trasy i czas przemieszczania się grupy ratowniczej w przypadku tranzytu.
3. W przypadku konieczności przedłużenia lub skrócenia czasu pozostawiania grupy ratowniczej poza granicą państwa, przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.
4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku innych uregulowań zawartych w wiążących Rzeczpospolitą Polską umowach międzynarodowych i porozumieniach zawartych w ich wykonaniu.

Art. 49d.

1. Strażacy wchodzący w skład grupy ratowniczej podlegają na terytorium państwa obcego przepisom karnym, dyscyplinarnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Strażacy, o których mowa w ust. 1, są obowiązani przestrzegać prawa państwa przyjmującego oraz wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa międzynarodowego.

Art. 49e.

1. Strażak delegowany do pełnienia służby w grupie ratowniczej poza granicą państwa otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub na ich wysokość.
2. Strażakowi, o którym mowa w ust. 1, przysługują ponadto:
 - 1) świadczenia z tytułu podróży i przejazdów oraz inne należności pieniężne związane z delegowaniem, określone w przepisach o podróżach służbowych za granicę, wypłacane w walucie polskiej lub obcej;
 - 2) dodatkowe umundurowanie i wyposażenie specjalne;
 - 3) woda i dodatkowa żywność w ilości wynikającej ze zwiększonego wydatku energetycznego związanego z długotrwałym charakterem działań ratowniczych prowadzonych w uciążliwych warunkach;
 - 4) dodatkowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków, kosztów leczenia i śmierci oraz odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe podczas działań ratowniczych za granicą;
 - 5) świadczenia opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.¹³⁾);
 - 6) zaopatrzenie w *leki*¹⁴⁾ i artykuły sanitarne;
 - 7) badania laboratoryjne i lekarskie oraz szczepienia ochronne.
3. Badania laboratoryjne i lekarskie oraz szczepienia ochronne, o których mowa w ust. 2 pkt 7, wykonuje się corocznie w terminie do dnia 31 marca albo przed wyjazdem z kraju w rejon działania grupy ratowniczej oraz bezpośrednio po powrocie do kraju, jeżeli badania takie i szczepienia są uzasadnione miejscem pełnienia służby i charakterem wykonywanych zadań.

¹³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33.

¹⁴⁾ Obecnie: produkty lecznicze stosownie do art. 26 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo farmaceutyczne, ustawę o wyrobach medycznych oraz ustawę o Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych (Dz. U. Nr 126, poz. 1382, z 2001 r. Nr 154, poz. 1801 oraz z 2002 r. Nr 32, poz. 300), która weszła w życie z dniem 1 października 2002 r.

4. W przypadku śmierci strażaka, związanej z wykonywaniem przez niego zadań służbowych w grupie ratowniczej, zapewnia się bezpłatny przewóz zwłok do kraju oraz zwrot kosztów pogrzebu.
5. Przepisy ust. 2 pkt 3, 4, 6 i 7 oraz ust. 3 stosuje się odpowiednio do psów ratowniczych, o których mowa w art. 49c ust. 2 pkt 5.

Art. 49f.

1. W czasie działania poza granicą państwa grupa ratownicza podlega Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej, w zakresie niezastrzeżonym do kompetencji organów reprezentujących organizację międzynarodową lub państwo organizujące przedsięwzięcie zagraniczne.
2. Kierowanie podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego poza granicę państwa w przypadkach, o których mowa w art. 12 ust. 5 pkt 5 i art. 13 ust. 6 pkt 5, odbywa się na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów i porozumień międzynarodowych.
3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb delegowania strażaków do pełnienia służby poza granicą państwa oraz sposób i organizację działania grupy ratowniczej, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) oceny predyspozycji do służby poza granicą państwa,
 - 2) przypadków odwoływania strażaków przed wyznaczonym terminem oraz przedłużania czasu delegowania,
 - 3) podległości służbowej członków grupy ratowniczej,
 - 4) składu i wewnętrznej struktury grupy ratowniczej,
 - 5) przewozu członków i wyposażenia grupy ratowniczej– kierując się potrzebą zapewnienia skutecznej realizacji zadań grup ratowniczych poza granicą państwa.

Art. 49g.

Wydatki związane z udziałem grup ratowniczych w działaniach ratowniczych, akcji poszukiwawczo-ratowniczej lub akcji humanitarnej, szkoleniu i ćwiczeniach ratowniczych poza granicą państwa są pokrywane z budżetu państwa, w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 49h.

1. Przepisy art. 49c ust. 3 i 4 oraz art. 49d–49g stosuje się odpowiednio do strażaków, o których mowa w art. 49b ust. 2.
2. Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do strażaków:
 - 1) o których mowa w art. 28a ust. 2 oraz w art. 106 ust. 1;

- 2) wchodzących w skład służby zagranicznej w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. Nr 128, poz. 1403, z późn. zm.¹⁵⁾).

Rozdział 6

Korpusy i stopnie w Państwowej Straży Pożarnej

Art. 50.

Ustanawia się korpusy i stopnie w Państwowej Straży Pożarnej w następującym porządku:

- 1) w korpusie szeregowych straży pożarnej:
 - a) strażak,
 - b) starszy strażak;
- 2) w korpusie podoficerów straży pożarnej:
 - a) sekcyjny,
 - b) starszy sekcyjny,
 - c) młodszy ogniomistrz,
 - d) ogniomistrz,
 - e) starszy ogniomistrz;
- 3) w korpusie aspirantów straży pożarnej:
 - a) młodszy aspirant,
 - b) aspirant,
 - c) starszy aspirant,
 - d) aspirant sztabowy;
- 4) w korpusie oficerów straży pożarnej:
 - a) młodszy kapitan,
 - b) kapitan,
 - c) starszy kapitan,
 - d) młodszy brygadier,
 - e) brygadier,
 - f) starszy brygadier,
 - g) nadbrygadier,
 - h) generał brygadier.

¹⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i 1218 i Nr 220, poz. 1600 oraz z 2008 r. Nr 227, poz. 1505.

Art. 51.

1. Stopień strażaka i starszego strażaka nadają przełożeni uprawnieni do mianowania na stanowiska służbowe.
2. Stopień strażaka nadaje się z dniem mianowania na pierwsze stanowisko służbowe w Państwowej Straży Pożarnej.
3. Stopnie podoficerskie w Państwowej Straży Pożarnej nadają:
 - 1) w Komendzie Głównej – Komendant Główny;
 - 2) w Szkole Głównej Służby Pożarniczej i pozostałych szkołach – komendant szkoły;
 - 3) w jednostce badawczo-rozwojowej – dyrektor jednostki;
 - 3a) w Centralnym Muzeum Pożarnictwa – dyrektor muzeum;
 - 4) w pozostałych jednostkach organizacyjnych i Wojskowej Ochronie Przeciwpożarowej – komendanci wojewódzcy.
- 3a. Absolwentowi szkoły podoficerskiej Państwowej Straży Pożarnej pierwszy stopień podoficerski nadaje komendant szkoły.
4. Pierwszy stopień aspirancki i stopnie oficerskie nadaje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, a pozostałe stopnie aspirantów nadaje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.
5. Stopień nadbrygadiera i generała brygadiera nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 52.

1. Pierwszy stopień podoficerski nadaje się strażakowi, który uzyskał w szkołach Państwowej Straży Pożarnej kwalifikacje pożarnicze wymagane dla stanowisk podoficerskich w Państwowej Straży Pożarnej.
2. Pierwszy stopień aspirancki nadaje się strażakowi, który w ramach służby kandydackiej albo będąc skierowanym do szkoły Państwowej Straży Pożarnej uzyskał tytuł zawodowy technika pożarnictwa.
3. Pierwszy stopień aspirancki może być nadany strażakowi, który posiada kwalifikacje pożarnicze wymagane dla stanowisk podoficerskich w Państwowej Straży Pożarnej i uzyskał tytuł zawodowy technika pożarnictwa lub uzyskał uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu technika pożarnictwa w toku postępowania o uznanie, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej, kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego technika pożarnictwa.

Art. 53.

1. Pierwszy stopień oficerski nadaje się strażakowi, który ukończył:

- 1) Szkołę Główną Służby Pożarniczej w ramach służby kandydackiej albo
 - 2) szkołę aspirantów Państwowej Straży Pożarnej lub Centralną Szkołę Państwowej Straży Pożarnej, uzyskując tytuł zawodowy technika pożarnictwa, i będąc skierowanym do Szkoły Główny Służby Pożarniczej uzyskał tytuł zawodowy inżyniera pożarnictwa.
2. Pierwszy stopień oficerski może być nadany strażakowi, który:
- 1) uzyskał tytuł zawodowy technika pożarnictwa w szkole Państwowej Straży Pożarnej i nie będąc skierowanym do Szkoły Główny Służby Pożarniczej uzyskał tytuł zawodowy inżyniera pożarnictwa albo
 - 2) posiada wykształcenie wyższe, a ponadto:
 - a) odbył przeszkolenie zawodowe w Szkole Główny Służby Pożarniczej lub
 - b) posiada tytuł zawodowy technika pożarnictwa albo
 - 3) uzyskał uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu inżyniera pożarnictwa w toku postępowania o uznanie, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej, kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego inżyniera pożarnictwa.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową organizację i formy odbywania przeszkolenia zawodowego, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a, z uwzględnieniem:
- 1) czasu trwania przeszkolenia zawodowego;
 - 2) trybu ustalania programu przeszkolenia zawodowego;
 - 3) wymagań stawianych kandydatom na przeszkolenie zawodowe;
 - 4) limitów przyjęć;
 - 5) kryteriów przeprowadzania egzaminu końcowego.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić potrzebę pełnego przygotowania uczestników przeszkolenia zawodowego do wykonywania zadań w Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 54.

1. Kolejny wyższy stopień może być nadany stosownie do posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz w zależności od zajmowanego stanowiska i opinii służbowej. Nadanie tego stopnia nie może jednak nastąpić wcześniej niż po przesłużeniu w stopniu:
 - 1) strażaka – 1 roku;
 - 2) sekcyjnego – 2 lat;
 - 3) starszego sekcyjnego – 2 lat;
 - 4) młodszego ogniomistrza – 3 lat;

5) ogniomistrza	– 3 lat;
6) młodszego aspiranta	– 3 lat;
7) aspiranta	– 5 lat;
8) starszego aspiranta	– 5 lat;
9) młodszego kapitana	– 3 lat;
10) kapitana	– 4 lat;
11) starszego kapitana	– 5 lat;
12) młodszego brygadiera	– 5 lat;
13) brygadiera	– 5 lat;
14) starszego brygadiera	– 4 lat.
2. Nadanie stopnia, o którym mowa w ust. 1, następuje z okazji Dnia Strażaka; w szczególnie uzasadnionych przypadkach może jednak nastąpić w innym terminie.

Art. 55.

1. Stopnie podoficerów, aspirantów i oficerów straży pożarnej są dożywotnie.
2. Strażacy zwolnieni ze służby mogą używać posiadanych stopni, o których mowa w art. 50, z dodaniem określenia „w stanie spoczynku”.
3. Utrata stopnia wymienionego w art. 50 następuje w razie:
 - 1) utraty obywatelstwa polskiego;
 - 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych;
 - 3) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby;
 - 4) (uchylony).

Art. 55a.

1. Strażakowi, który wykazał ofiarność i odwagę w bezpośrednich działaniach ratowniczych w czasie pożaru, klęski żywiołowej albo innego zagrożenia, w których wyniku poniósł śmierć, można nadać pośmiertnie wyższy stopień.
2. Strażakowi, o którym mowa w ust. 1, stopień nadaje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, z zastrzeżeniem art. 51 ust. 4 i 5. Nadanie wyższego stopnia może nastąpić tylko raz.

Art. 56.

1. Strażakowi przywraca się stopień w razie uchylenia:
 - 1) prawomocnego skazania na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych;
 - 2) kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby lub obniżenia stopnia.

2. Decyzję o przywróceniu stopnia oficerskiego podejmuje minister właściwy do spraw wewnętrznych. W pozostałych przypadkach decyzję o przywróceniu stopnia podejmuje przełożony właściwy do nadania tego stopnia.

Rozdział 7

Prawa i obowiązki strażaków

Art. 57.

Strażak w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 57a.

1. Strażak nie może podejmować zajęcia zarobkowego poza służbą bez pisemnej zgody przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania strażaka na stanowisko służbowe.
2. Strażak nie może wykonywać czynności lub zajęć sprzecznych z obowiązkami wynikającymi z ustawy lub podważających zaufanie do Państwowej Straży Pożarnej.
3. Przełożony uprawniony do mianowania lub powołania, wydając zgodę, o której mowa w ust. 1, kieruje się potrzebą zachowania gotowości operacyjnej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, etyką służby oraz zachowaniem przez strażaka zdolności do pełnienia służby, biorąc pod uwagę sytuację osobistą strażaka.
4. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej prowadzi ewidencję wydanych zgód na podjęcie zajęcia zarobkowego poza służbą.
5. Ewidencja wydanych zgód na podjęcie zajęcia zarobkowego poza służbą zawiera dane: imię i nazwisko strażaka, stanowisko służbowe, miejsce pełnienia służby, rodzaj oraz miejsce wykonywania podjętego zajęcia zarobkowego.
6. Strażak jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania. Oświadczenie o stanie majątkowym powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub w spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.

7. Coroczne oświadczenie o stanie majątkowym składa się do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.
8. Przełożeni uprawnieni do mianowania lub powołania lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do analizy złożonych oświadczeń o stanie majątkowym. Analiza ta polega na porównaniu treści oświadczenia z treścią uprzednio złożonych oświadczeń, z zastrzeżeniem, że nie dotyczy to oświadczenia złożonego przy nawiązywaniu stosunku służbowego, oraz porównaniu treści oświadczenia z innymi informacjami znajdującymi się w aktach osobowych strażaka.
9. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie majątkowym stanowią tajemnicę służbową, chyba że strażak, który złożył oświadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie, z zastrzeżeniem ust. 11.
10. Oświadczenie o stanie majątkowym przechowuje się przez 10 lat.
11. Informacje zawarte w oświadczeniach o stanie majątkowym osób pełniących funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej są publikowane, bez ich zgody, na właściwych stronach Biuletynu Informacji Publicznej, z wyłączeniem danych dotyczących daty i miejsca urodzenia, numerów PESEL i NIP, miejsca zamieszkania oraz miejsca położenia nieruchomości w terminie 14 dni od dnia złożenia oświadczenia przez te osoby.
12. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym oraz wzór oświadczenia o stanie majątkowym, o którym mowa w ust. 11, uwzględniając zakres danych objętych oświadczeniem o stanie majątkowym.

Art. 57b.

1. Strażak jest obowiązany poinformować przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o następujących zdarzeniach:
 - 1) podjęciu przez małżonka strażaka, jego wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych u przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie ochrony przeciwpożarowej polegającą na dostarczaniu wyrobów, których wykaz ustalają przepisy wydane na podstawie art. 7 ust. 14 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej lub świadczeniu usług podlegających sprawdzeniu w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych, o których mowa w art. 23;
 - 2) o posiadaniu przez osoby, o których mowa w pkt 1, w spółkach prawa handlowego prowadzących działalność w zakresie wskazanym w pkt 1 więcej niż 10 % akcji lub udziałów przedstawiających więcej niż 10 % kapitału zakładowego – w każdej z tych spółek;
 - 3) o fakcie bycia przez osoby, o których mowa w pkt 1, wykonawcami w rozumieniu ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1058, Nr 220, poz. 1420 i Nr 227, poz. 1505) na rzecz organów i jednostek podle-

głych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej prowadzi zbiór informacji, o których mowa w ust. 1.
3. Zbiór informacji, o których mowa w ust. 1, zawiera dane: imię i nazwisko strażaka, jego stanowisko służbowe, miejsce pełnienia służby, imię i nazwisko osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nazwę i siedzibę przedsiębiorcy dostarczającego wyroby lub świadczącego usługi z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz dane dotyczące faktu bycia przez te osoby wykonawcą w rozumieniu ustawy, o której mowa w ust. 1 pkt 3.

Art. 57c.

1. Strażak nie może być członkiem partii politycznej.
2. Z chwilą przyjęcia do służby ustaje dotychczasowe członkostwo strażaka w partii politycznej.
3. Przynależność do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych albo międzynarodowych wymaga zezwolenia Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 58.

1. Strażacy mogą się zrzeszać w związkach zawodowych na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.¹⁶⁾).
2. Strażak pełniący służbę na stanowisku, dla którego przepisy ustawy przewidują powołanie, nie może pełnić funkcji w związkach zawodowych oraz nie podlega ochronie, o której mowa w art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

Art. 59.

Strażak, który w związku ze służbą doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, otrzymuje odszkodowanie w trybie i na zasadach określonych dla funkcjonariuszy Policji. W razie śmierci strażaka w związku ze służbą, odszkodowanie otrzymują pozostali po nim członkowie rodziny.

Art. 59a.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

¹⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1080 i Nr 128, poz. 1405, z 2002 r. Nr 135, poz. 1146 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 63, poz. 590 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2008 r. Nr 90, poz. 562.

przez strażaków, w związku z urazami nabytymi podczas wykonywania przez nich zadań poza granicami państwa oraz sposób i tryb finansowania kosztów, uwzględniając zasady i sposób wydatkowania środków publicznych.

Art. 60.

1. Strażak po 15 latach służby nabywa prawo do zaopatrzenia emerytalnego według zasad i na warunkach przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.
2. Strażak, który stał się inwalidą, uprawniony jest do renty inwalidzkiej.
3. Członkowie rodzin po zmarłych strażakach są uprawnieni do renty rodzinnej.
4. Strażacy i członkowie ich rodzin mają prawo do świadczeń określonych w ust. 1–3, według zasad i na warunkach przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Art. 60a.

1. Jeżeli strażak zwolniony ze służby nie spełnia warunków do nabycia prawa do świadczeń, o których mowa w art. 60 ust. 1 i 2, od uposażenia wypłaconego strażakowi po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przekazuje się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki za ten okres przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74, z późn. zm.¹⁷⁾).
2. Przez uposażenie stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o którym mowa w ust. 1, rozumie się:
 - 1) kwotę najniższego wynagrodzenia ustalaną na podstawie odrębnych przepisów – za okres służby kandydackiej przed dniem 1 stycznia 2003 r.;
 - 2) kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów – za okres służby kandydackiej po dniu 31 grudnia 2002 r.;
 - 3) uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, nagrody roczne i uznaniowe oraz dodatkowe wynagrodzenie wypłacone na podstawie art. 97, odpowied-

¹⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 21, poz. 125, Nr 112, poz. 769, Nr 115, poz. 791, 792 i 793 i Nr 176, poz. 1243, z 2008 r. Nr 63, poz. 394, Nr 67, poz. 411, Nr 141, poz. 888, Nr 171, poz. 1056, Nr 209, poz. 1318, Nr 220, poz. 1417 i 1418, Nr 227, poz. 1505, Nr 228, poz. 1507 i Nr 237, poz. 1654 i 1656 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33 i Nr 8, poz. 38.

nio przeliczone zgodnie z art. 110 ustawy, o której mowa w ust. 1 – za pozostałe okresy służby.

3. Składki przekazuje się również w przypadku, gdy strażak spełnia jedynie warunki do nabycia prawa do świadczenia, o którym mowa w art. 60 ust. 2. Przekazanie składek następuje na wniosek strażaka.
4. Składki podlegają waloryzacji wskaźnikiem waloryzacji składek określonym na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.¹⁸⁾).
5. Przy obliczaniu kwoty należnych składek, waloryzowanych na podstawie ust. 4, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.
6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się również do funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., jeżeli po zwolnieniu ze służby, pomimo spełnienia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej, zgłosił wniosek o przyznanie emerytury z tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.
7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, kwotę należnych, zwaloryzowanych składek przekazuje się niezwłocznie na podstawie zawiadomienia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o nabyciu przez funkcjonariusza prawa do emerytury przewidzianej w przepisach, o których mowa w ust. 4.
8. Kwota należnych, zwaloryzowanych składek stanowi przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w ust. 1, 3, 4 i 7, oraz jednostki do tego właściwe, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego i niezwłocznego wykonywania czynności związanych z przekazywaniem tych składek.

Art. 61.

1. Strażak jest obowiązany do noszenia w czasie służby: umundurowania, odzieży specjalnej, środków ochrony indywidualnej, dystynkcji, odznak, znaków identyfikacyjnych i ekwipunku osobistego.
2. Umundurowanie, dystynkcje i znaki identyfikacyjne są prawnie zastrzeżone wyłącznie dla strażaka.
3. Przedmioty, o których mowa w ust. 1, strażak otrzymuje bezpłatnie.
4. Przedmioty umundurowania, odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej powinny wyróżniać Państwową Straż Pożarną jako formację ratowniczą oraz zapewniać bezpieczeństwo i higienę służby strażaków.

¹⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 208, poz. 1534, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 82, poz. 558, Nr 191, poz. 1368 i 1369 i Nr 200, poz. 1445, z 2008 r. Nr 67, poz. 411, Nr 192, poz. 1180, Nr 228, poz. 1507 i Nr 237, poz. 1656 oraz z 2009 r. Nr 8, poz. 38.

5. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej określi, w drodze zarządzenia, szczegółowe wymagania wobec przedmiotów umundurowania, odzieży specjalnej i środków ochrony indywidualnej, użytkowanych w Państwowej Straży Pożarnej, ich wzorce oraz ich cechy techniczne i jakościowe.
6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tabele należności oraz wzory i sposób noszenia umundurowania, odzieży specjalnej, środków ochrony indywidualnej, ekwipunku osobistego, dystynkcji, odznak i znaków identyfikacyjnych strażaków, z uwzględnieniem:
 - 1) opisu przedmiotów umundurowania, odzieży specjalnej i środków ochrony indywidualnej;
 - 2) okresu używalności przedmiotów umundurowania, odzieży specjalnej, środków ochrony indywidualnej, dystynkcji i ekwipunku osobistego strażaka oraz przypadków, w których strażak jest obowiązany zwrócić poszczególne przedmioty lub ich równowartość.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić potrzebę należytego zaopatrzenia strażaka w umundurowanie, odzież specjalną i środki ochrony indywidualnej.

7. Strażakowi, któremu nie wydano w naturze przedmiotów umundurowania, przysługuje równoważnik pieniężny.
8. Strażak zwolniony ze służby jest obowiązany zwrócić pobraną nienależną część równoważnika pieniężnego, chyba że zwolnienie nastąpiło z tytułu nabycia prawa do emerytury lub renty na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.¹⁹⁾).
9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i warunki przyznawania równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie, w tym:
 - 1) przedmioty umundurowania stanowiące podstawę do określenia wysokości równoważnika;
 - 2) ryczałt za pranie chemiczne;
 - 3) sposób ustalania wysokości równoważnika;
 - 4) tryb i warunki przyznawania, zwrotu i wypłaty równoważnika;
 - 5) termin wypłacania równoważnika.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić wartość umundurowania wydawanego w naturze.

¹⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65, Nr 90, poz. 757 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 558 oraz z 2008 r. Nr 66, poz. 402 i 409 i Nr 220, poz. 1410.

Art. 62.

1. Strażakowi przysługuje bezpłatne wyżywienie w czasie długotrwałych akcji ratowniczych, ćwiczeń lub szkolenia.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, długotrwałe akcje ratownicze, szczegółowe normy, zasady i warunki otrzymywania wyżywienia w czasie długotrwałych akcji ratowniczych, ćwiczeń lub szkolenia przez strażaków lub inne osoby biorące w nich udział, a także przypadki, w których wypłaca się równoważnik pieniężny w zamian za przysługujące wyżywienie, sposób ustalania jego wysokości oraz szczegółowe zasady wypłacania.

Art. 63.

1. Strażakowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo do przejazdu, na koszt właściwej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, publicznymi środkami komunikacji raz w roku do jednej z wybranych przez siebie miejscowości w kraju i z powrotem. W razie niewykorzystania przysługującego prawa do przejazdu osoba uprawniona otrzymuje zryczałtowany równoważnik pieniężny.
- 1a. Zwrot kosztów przejazdu lub zryczałtowany równoważnik pieniężny, o których mowa w ust. 1, nie przysługują strażakowi w roku kalendarzowym, w którym wykupiono uprawnienia do bezpłatnych przejazdów państwowymi środkami komunikacji, na podstawie odrębnych przepisów.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki korzystania z uprawnienia do przejazdu oraz wypłaty równoważnika pieniężnego, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) rodzaju środka lokomocji;
 - 2) sposobu ustalania kwoty równoważnika;
 - 3) terminów wypłaty kwoty równoważnika.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i zakres innych świadczeń socjalnych i bytowych, które mogą być przyznawane osobom, o których mowa w ust. 1.

Art. 64. (utracił moc).²⁰⁾**Art. 65. (utracił moc)²¹⁾****Art. 66. (utracił moc).²²⁾****Art. 67.**

1. Za członków rodziny strażaka uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 63, 65²³⁾ i 66²⁴⁾ uważa się małżonka i dzieci.
2. Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci przysposobione, dzieci przyjęte na wychowanie, które:
 - 1) nie przekroczyły 18. roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły – 24 lat albo 25 lat, jeżeli odbywają studia w szkole wyższej, a ukończenie 24 lat przypada na ostatni lub przedostatni rok studiów, albo
 - 2) stały się *inwalidami I²⁵⁾ lub II²⁶⁾ grupy* przed osiągnięciem wieku określonego w pkt 1.

Art. 68.

Okres służby strażaka traktuje się na równi z pracą wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu *przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*²⁷⁾.

²⁰⁾ Utracił moc na podstawie art. 9 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. Nr 54, poz. 254), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1993 r.

²¹⁾ Utracił moc w zakresie uregulowanym przepisami ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., stosownie do art. 170 pkt 24 tej ustawy.

²²⁾ Utracił moc w zakresie uregulowanym przepisami ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., stosownie do art. 170 pkt 24 tej ustawy.

²³⁾ Utracił moc w zakresie uregulowanym przepisami ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., stosownie do art. 170 pkt 24 tej ustawy.

²⁴⁾ Utracił moc w zakresie uregulowanym przepisami ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., stosownie do art. 170 pkt 24 tej ustawy.

²⁵⁾ Obecnie: całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.

²⁶⁾ Obecnie: całkowita niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

²⁷⁾ Obecnie: przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 192 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

Art. 69.

1. Strażakowi – kobiecie pełniącej służbę w Państwowej Straży Pożarnej przysługują uprawnienia przewidziane w przepisach prawa pracy dla kobiet, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.
2. Strażakowi – kobiecie zwolnionej ze służby na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 i 5 w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego przysługuje świadczenie pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu pobieranemu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, do końca urlopu macierzyńskiego.
3. Strażakowi – kobiecie zwolnionej ze służby na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 i 5 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:
 - 1) dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz świadczenia rodzinne, które przysługują po spełnieniu warunków określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych;
 - 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn niedotyczących pracowników.
4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się także do strażaka – mężczyzny w zakresie, w jakim pracownicy mogą korzystać ze szczególnych uprawnień przewidzianych dla pracownic. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są strażakami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich.

Art. 70.

1. Strażakowi, który podjął pracę w ciągu roku od dnia zwolnienia ze służby, a jeżeli pełnił służbę przygotowawczą – w ciągu 3 miesięcy od tego dnia, okres służby wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z przepisów prawa pracy.
2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli przepisy prawa pracy przewidują, że upływ okresów, o których mowa w ust. 1, nie stanowi przeszkody do korzystania przez pracownika z określonych świadczeń.
3. Jeżeli strażak nie może podjąć zatrudnienia w czasie określonym w ust. 1 ze względu na chorobę powodującą niezdolność do pracy lub inwalidztwo, zachowuje uprawnienia określone w ust. 1 w razie podjęcia zatrudnienia w ciągu 3 miesięcy od dnia ustania niezdolności do pracy lub inwalidztwa.
4. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do strażaków zwolnionych ze służby w razie skazania prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarania karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.

Art. 71.

1. Strażakowi w służbie przygotowawczej i mianowanemu na stałe przysługuje prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 26 dni.

2. Strażakowi, podejmującemu służbę przygotowawczą lub stałą, przysługuje w roku kalendarzowym, w którym podjął tę służbę po raz pierwszy, prawo do urlopu wypoczynkowego z upływem każdego miesiąca tej służby, w wymiarze 1/12 wymiaru urlopu wypoczynkowego, o którym mowa w ust. 1.

Art. 71a.

1. Strażakowi, o którym mowa w art. 71, przysługuje płatny dodatkowy urlop wypoczynkowy, zwany dalej „dodatkowym urlopem wypoczynkowym”, w wymiarze do 18 dni rocznie, z tytułu pełnienia służby w warunkach szkodliwych dla zdrowia albo szczególnie uciążliwych ze względu na przedłużony czas służby, o którym mowa w art. 35 ust. 9, albo osiągnięcia przez strażaka określonego wieku lub stażu służby.
2. Dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługujący strażakowi z tytułu pełnienia służby w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych ze względu na przedłużony czas służby wynosi:
 - 1) 5 dni w roku – dla strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby, będących w dyspozycji operacyjnej i pełniących funkcje wykonawcze;
 - 2) 9 dni w roku – dla strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby, będących w dyspozycji operacyjnej i pełniących funkcje dowódcze;
 - 3) 18 dni w roku – dla strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby.

Jeżeli strażak w ciągu roku kalendarzowego pełni służbę w różnych warunkach szkodliwości lub uciążliwości, dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługuje mu w wymiarze proporcjonalnym do długości okresów służby w tych warunkach.

3. Dodatkowy urlop wypoczynkowy, przysługujący strażakowi z tytułu osiągnięcia określonego wieku, wynosi:
 - 1) 5 dni w roku – po ukończeniu 40 lat życia;
 - 2) 9 dni w roku – po ukończeniu 45 lat życia;
 - 3) 13 dni w roku – po ukończeniu 55 lat życia.
4. Dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługujący strażakowi z tytułu osiągnięcia określonego stażu służby wynosi odpowiednio:
 - 1) 5 dni w roku – po osiągnięciu co najmniej 15-letniego stażu służby;
 - 2) 9 dni w roku – po osiągnięciu co najmniej 20-letniego stażu służby;
 - 3) 13 dni w roku – po osiągnięciu co najmniej 25-letniego stażu służby.
5. W razie zbiegu uprawnień do dodatkowego urlopu wypoczynkowego z tytułu pełnienia służby w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych, ze względu na przedłużony czas służby z uprawnieniami do dodatkowych urlopów wypoczynkowych z tytułu osiągnięcia określonego wieku życia lub określonego stażu służby, dni przysługujących dodatkowych urlopów wypo-

- czynkowych sumuje się, jednak łączny wymiar dodatkowego urlopu wypoczynkowego nie może przekroczyć 18 dni w roku.
6. Nabycie prawa do pierwszego dodatkowego urlopu wypoczynkowego następuje odpowiednio:
- 1) po roku służby pełnionej w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych, ze względu na przedłużony czas służby;
 - 2) z dniem osiągnięcia określonego wieku;
 - 3) z dniem osiągnięcia określonego stażu służby.
7. Prawo do kolejnych dodatkowych urlopów wypoczynkowych strażak nabywa w każdym następnym roku kalendarzowym, z tym że w przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 1, musi być to rok, w którym służba jest pełniona w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych, ze względu na przedłużony czas służby.
8. Strażakowi, który posiada uprawnienia do dodatkowego urlopu wypoczynkowego z tytułu wieku lub stażu służby, podejmującemu służbę w ciągu roku kalendarzowego, przysługuje w tym roku kalendarzowym dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze proporcjonalnym do okresu służby w tym roku.

Art. 71b.

1. Jeżeli strażak nie może rozpocząć urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego w ustalonym terminie z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność na służbie, a w szczególności z powodu:
- 1) czasowej niezdolności do służby wskutek choroby,
 - 2) odosobnienia w związku z chorobą zakaźną,
 - 3) urlopu macierzyńskiego,
 - 4) zawieszenia w czynnościach służbowych,
- właściwy przełożony jest obowiązany przesunąć urlop na termin późniejszy.
2. Urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego w części niewykorzystanej z powodów, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, właściwy przełożony jest obowiązany udzielić w terminie późniejszym.
3. Wymiar urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego strażaka powracającego do służby w ciągu roku kalendarzowego po trwającym co najmniej miesiąc okresie:
- 1) urlopu bezpłatnego,
 - 2) urlopu wychowawczego,
 - 3) zawieszenia w czynnościach służbowych,
 - 4) tymczasowego aresztowania,
 - 5) nieusprawiedliwionej nieobecności na służbie,

ulega proporcjonalnemu obniżeniu o ten okres, chyba że przed rozpoczęciem się tego okresu strażak wykorzystał urlop w przysługującym mu albo wyższym wymiarze.

4. W okresie od dnia złożenia przez strażaka pisemnego żądania zwolnienia go ze służby do dnia zwolnienia ze służby strażak jest obowiązany wykorzystać przysługujące mu urlopy: wypoczynkowy i dodatkowy urlop wypoczynkowy, jeżeli w tym okresie właściwy przełożony udzieli mu tego urlopu.

Art. 71c.

Strażakowi można udzielić płatnego urlopu okolicznościowego:

- 1) z tytułu przeniesienia służbowego, jeżeli z przeniesieniem wiąże się zmiana miejsca zamieszkania – w wymiarze od 4 do 6 dni;
- 2) na załatwienie ważnych spraw osobistych lub rodzinnych – w wymiarze nieprzekraczającym 5 dni w roku kalendarzowym.

Art. 71d.

Strażakowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe lub uzupełniającemu wykształcenie ogólne można udzielić płatnego urlopu szkoleniowego, stosując odpowiednio przepisy, wydane na podstawie art. 103 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, w części dotyczącej urlopów szkoleniowych pracowników.

Art. 71e.

1. Urlopów, o których mowa w art. 71, 71a, 71c i 71d, udziela się w dni, które są dla strażaka dniami służby lub dyżuru, z wyjątkiem dyżuru domowego, o którym mowa w art. 35 ust. 8, zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu służby, w wymiarze godzinowym, odpowiadającym dobowemu wymiarowi jego czasu służby lub dyżuru w danym dniu. Dzień urlopu odpowiada 8 godzinom służby lub dyżuru.
2. Do urlopów, o których mowa w art. 71 i 71a, w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Art. 71f.

Strażakowi można udzielić płatnego urlopu zdrowotnego w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo 6 miesięcy. Łączny wymiar takiego urlopu nie może przekroczyć 18 miesięcy w ciągu całej służby.

Art. 71g.

1. Strażakowi, na jego pisemny wniosek, właściwy przełożony może udzielić urlopu bezpłatnego, jeżeli nie zakłóci to toku służby, z zastrzeżeniem ust. 2. Okresu

urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu służby w Państwowej Straży Pożarnej.

2. Strażakowi, który wyjeżdża wspólnie z małżonkiem:

1) wyznaczonym do wykonywania zadań za granicą albo

2) przeniesionym do wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej, w rozumieniu przepisów o służbie zagranicznej,

na jego pisemny wniosek udziela się urlopu bezpłatnego na czas wykonywania przez małżonka zadań za granicą albo obowiązków służbowych w placówce zagranicznej.

3. Strażakowi pełniącemu z wyboru funkcje w związkach zawodowych przysługują urlopy bezpłatne na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

Art. 71h.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb udzielania urlopów strażakom, w tym przełożonych właściwych do udzielania urlopów, mając na uwadze dobro strażaków i potrzeby służby.

Art. 72.

1. Strażaka można odwołać z urlopu wypoczynkowego z ważnych względów służbowych, a także wstrzymać udzielenie mu urlopu w całości lub części. Termin urlopu może być przesunięty na wniosek strażaka umotywowany ważnymi względami.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki zwrotu kosztów przejazdu spowodowanych odwołaniem strażaka z urlopu oraz zwrotu innych kosztów, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) określenia rodzaju innych kosztów podlegających zwrotowi;
 - 2) określenia osób, których odwołanie z urlopu razem ze strażakiem powodowałyby zwrot kosztów związanych z odwołaniem z urlopu.
3. Odwołanie strażaka z urlopu ze względów służbowych wymaga zgody przełożonego uprawnionego do powołania lub mianowania.
4. Strażakowi, który nie wykorzystał urlopu w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w innym terminie.

Art. 72a.

1. W sprawach dotyczących udzielania zwolnień od zajęć służbowych oraz sposobu usprawiedliwiania nieobecności w służbie w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 298² ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych i ustawy z dnia 25 czerwca

- 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267, z późn. zm.²⁸⁾).
2. Dokumentem usprawiedliwiającym nieobecność na służbie z powodu choroby jest zaświadczenie lekarskie o czasowej niezdolności do służby.
 3. Strażakowi nie przysługuje zwolnienie od zajęć służbowych:
 - 1) na czas uczestniczenia w działaniach ratowniczych lub akcji ratowniczej, w ramach działalności społecznej w innych podmiotach prowadzących działania ratownicze, z wyjątkiem przypadków usprawiedliwionych przez kierownika jednostki organizacyjnej, w której pełni służbę;
 - 2) na szkolenie pożarnicze dla członków ochotniczych straży pożarnych.

Art. 73.

1. Strażakowi, który wzorowo wykonuje obowiązki, mogą być przyznane wyróżnienia:
 - 1) pochwała;
 - 2) (uchylony);
 - 3) krótkoterminowy, płatny dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze do 10 dni rocznie;
 - 4) przedterminowe nadanie wyższego stopnia;
 - 5) odznaka „Zasłużony dla ochrony przeciwpożarowej”;
 - 6) przedstawienie do orderu lub odznaczenia.
- 1a. Wyróżnienia określone w ust. 1 pkt 1 i 3 przyznaje przełożony uprawniony do mianowania (powołania) strażaka na stanowisko służbowe, z zastrzeżeniem ust. 1b i 1c.
- 1b. Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej wyróżnienia przyznaje minister właściwy do spraw wewnętrznych.
- 1c. Komendantowi Szkoły Głównej Służby Pożarniczej i jego zastępcom, dyrektorowi jednostki badawczo-rozwojowej Państwowej Straży Pożarnej i jego zastępcom oraz komendantom wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej wyróżnienia przyznaje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.
- 1d. Przedterminowe nadanie wyższego stopnia należy do kompetencji przełożonego uprawnionego do nadania danego stopnia.
- 1e. Strażakowi nie przyznaje się wyróżnienia:
 - 1) w czasie prowadzenia przeciwko niemu postępowania karnego lub dyscyplinarnego;
 - 2) przed zatarciem nałożonej kary dyscyplinarnej;

²⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 47, poz. 318 i Nr 115, poz. 792 oraz z 2008 r. Nr 93, poz. 582, Nr 119, poz. 771, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654.

- 3) w okresie próby, w przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego lub warunkowego zawieszenia wykonania kary.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się szczególnym charakterem wykonywanych zadań i warunkami ich wykonywania, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) szczegółowe warunki przyznawania wyróżnień, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3 i 4, w tym sposób, tryb i formę przyznawania wyróżnień;
 - 2) sposób nadawania odznaki „Zasłużony dla ochrony przeciwpożarowej”, tryb przedstawiania wniosków o jej nadanie, wzór odznaki oraz tryb jej wręczenia i sposób noszenia.

Rozdział 8

Mieszkania strażaków w służbie państwowej

Art. 74.

1. Strażakowi mianowanemu na stałe przysługuje prawo do lokalu mieszkalnego w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.
 - 1a. Jeżeli w miejscowości, w której strażak mianowany na stałe pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej nie ma możliwości przydzielenia lokalu mieszkalnego, strażak może otrzymać kwatery tymczasową na okres pełnienia służby w tej miejscowości.
 2. Strażak w służbie przygotowawczej może otrzymać kwatery tymczasową w miejscowości, w której pełni służbę, albo w miejscowości pobliskiej.
- 2a. W przypadkach, o których mowa w ust. 1a i ust. 2, koszty zakwaterowania ponosi strażak.
3. Za miejscowość pobliską uważa się miejscowość, do której czas dojazdu publicznymi środkami transportu przewidziany w rozkładzie jazdy, łącznie z przesiadkami, nie przekracza w obie strony dwóch godzin, licząc od stacji (przystanku) najbliższego miejsca pełnienia służby do stacji (przystanku) najbliższego miejsca zamieszkania. Do czasu tego nie wlicza się dojazdu do i od stacji (przystanku) w obrębie miejscowości, z której strażak dojeżdża, oraz miejscowości, w której wykonuje obowiązki służbowe.
4. W przypadku gdy z miejscowości, o których mowa w ust. 3, istnieją różne możliwości dojazdu, do obliczenia czasu przyjmuje się czas jazdy ze stacji (przystanku) o najdogodniejszym połączeniu.

Art. 75.

Członkami rodziny strażaka, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający ze strażakiem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek;
- 2) dzieci, o których mowa w art. 67 ust. 2;

- 3) rodzice strażaka i jego małżonka będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek, *inwalidztwo*²⁹⁾ albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

Art. 76.

1. Na lokale mieszkalne dla strażaków przeznaczają się lokale będące w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo podległych mu organów, uzyskane w wyniku ich działalności inwestycyjnej albo od organów administracji rządowej i samorządowej ogólnej, stanowiące własność gmin albo zakładów pracy, a także zwalniane przez osoby, które decyzje o przydziale uzyskały z jednostek organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.
2. Strażakowi mianowanemu na stałe przydziela się lokal mieszkalny o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej przysługującym strażakowi normom zaludnienia. Przysługująca strażakowi norma zaludnienia lokalu mieszkalnego wynosi od 7 do 10 m² powierzchni mieszkalnej, którą stanowi powierzchnia pokoi znajdujących się w lokalu mieszkalnym.
3. W razie zbiegu uprawnień strażaka i członków jego rodziny do norm zaludnienia z różnych tytułów, uwzględnia się normy zaludnienia przysługujące tylko z jednego tytułu.
4. W przypadku gdy nie ma możliwości przydzielenia lokalu mieszkalnego o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej liczbie przysługujących norm zaludnienia, strażakowi można przydzielić lokal mieszkalny o powierzchni mieszkalnej:
 - 1) mniejszej od przysługującej zgodnie z normami zaludnienia, jeżeli wyrazi on na to pisemną zgodę lub wystąpi z odpowiednim wnioskiem, przy czym przydział takiego lokalu nie pozbawia strażaka prawa do uzyskania lokalu o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej przysługującym mu normom zaludnienia;
 - 2) większej od przysługującej zgodnie z normami zaludnienia, jeżeli okoliczności tego wymagają oraz za zgodą bezpośredniego przełożonego organu właściwego do wydania decyzji w sprawie przydziału lokalu.
5. Na kwatery tymczasowe przeznaczają się lokale mieszkalne albo pomieszczenia adaptowane na mieszkalne, będące w należyтым stanie technicznym i sanitarnym, które znajdują się w budynkach na terenie zamkniętym lub w budynkach przeznaczonych na cele służbowe.
6. Kwaterą tymczasową może być lokal mieszkalny albo pomieszczenie adaptowane na mieszkalne o powierzchni mieszkalnej nieodpowiadającej przysługującym strażakowi normom zaludnienia.
7. Lokal mieszkalny albo kwaterę tymczasową przydziela się strażakowi na jego pisemny wniosek.

²⁹⁾ Obecnie: całkowitą lub częściową niezdolność do pracy.

8. Przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej w budynku jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, przeznaczonym na cele służbowe albo znajdującym się na terenie zamkniętym, następuje tylko na okres pełnienia służby w tej jednostce.
9. Lokal mieszkalny przydziela się strażakowi, biorąc pod uwagę łącznie następujące kryteria:
 - 1) brak lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej albo konieczność poprawy dotychczasowych warunków mieszkaniowych, w tym czas oczekiwania na przydział lokalu mieszkalnego;
 - 2) kwalifikacje zawodowe, przydatność do służby oraz okres służby w Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych albo przez niego nadzorowanych.
10. Przydział lokalu mieszkalnego może nastąpić z pominięciem kryteriów, o których mowa w ust. 9, jeżeli strażak zajmuje:
 - 1) tymczasową kwaterę w budynku jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, przeznaczonym na cele służbowe lub znajdującym się na terenie zamkniętym;
 - 2) lokal mieszkalny przydzielony decyzją administracyjną, stanowiący odrębną własność osoby fizycznej;
 - 3) lokal mieszkalny przydzielony decyzją administracyjną w poprzednim miejscu pełnienia służby.

Art. 77.

1. Strażakowi mianowanemu na stałe oraz strażakowi w służbie przygotowawczej przysługuje równoważnik pieniężny za remont lokalu mieszkalnego lub domu, zajmowanego na podstawie przysługującego mu tytułu prawnego, zwany dalej „równoważnikiem za remont”, z uwzględnieniem norm zaludnienia przysługujących strażakowi oraz członkom jego rodziny.
2. Równoważnik za remont przysługuje również strażakowi zajmującemu kwaterę tymczasową, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 82 ust. 5, z uwzględnieniem norm zaludnienia przysługujących strażakowi oraz członkom jego rodziny.
3. Strażakowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił lokalu mieszkalnego lub domu i któremu przydzielono kwaterę tymczasową, przysługuje równoważnik za remont, z uwzględnieniem norm zaludnienia przysługujących strażakowi oraz członkom jego rodziny.
4. Równoważnik za remont nie przysługuje:
 - 1) jeżeli strażak lub jego małżonek otrzymuje równoważnik za brak lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 78 ust. 1;
 - 2) w razie podnajmowania lokalu mieszkalnego lub domu, o których mowa w ust. 1, w całości lub w części.

Art. 78.

1. Strażakowi mianowanemu na stałe przysługuje równoważnik pieniężny, zwany dalej „równoważnikiem za brak lokalu mieszkalnego”, jeżeli on sam lub członkowie jego rodziny, o których mowa w art. 75, nie posiadają w miejscu pełnienia służby albo w miejscowości pobliskiej lokalu mieszkalnego lub domu na podstawie przysługującego im tytułu prawnego oraz nie zachodzi przypadek określony w art. 82 ust. 5.
2. Równoważnik za brak lokalu mieszkalnego nie przysługuje, jeżeli strażak:
 - 1) utracił ze swojej winy lub zrzekł się prawa do zajmowanego dotychczas lokalu mieszkalnego lub domu, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem przypadków zniesienia współwłasności na mocy orzeczenia właściwego sądu, podziału wspólnego mieszkania albo przyznania mieszkania jednemu z małżonków w wyroku orzekającym rozwód, a także umownego działu spadku;
 - 2) odmówił bezzasadnie przyjęcia lokalu mieszkalnego, odpowiadającego przysługującym mu normom zaludnienia oraz znajdującego się w należytych stanie technicznym i sanitarnym albo złożenia wniosku o przydział takiego lokalu, o którym mowa w art. 76 ust. 7;
 - 3) lub jego małżonek otrzymał pomoc finansową na uzyskanie lokalu mieszkalnego lub domu, chyba że strażak został przeniesiony do służby w miejscowości innej niż pobliska.
3. Równoważnik za brak lokalu mieszkalnego przysługuje w okresie od dnia powstania uprawnienia do jego pobierania do dnia, w którym nastąpiła utrata tego uprawnienia.
4. W przypadku gdy strażak otrzymał kwaterę tymczasową w miejscowości pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej, w której nie ma możliwości przydzielenia lokalu mieszkalnego, równoważnika za brak lokalu mieszkalnego nie wypłaca się przez okres oczekiwania na lokal mieszkalny, nie dłużej jednak niż przez 5 lat.

Art. 79.

1. W razie zbiegu uprawnień strażaka i jego małżonka do równoważnika za remont albo za brak lokalu mieszkalnego na podstawie niniejszej ustawy lub innego tytułu prawnego przysługuje jeden równoważnik, wybrany przez strażaka.
2. Uprawnienie do równoważnika za remont albo za brak lokalu mieszkalnego ustala się na podstawie złożonego przez strażaka oświadczenia mieszkaniowego. Uprawnienie do równoważnika za remont ustala się na dzień 1 stycznia każdego roku.
3. Strażak jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić, poprzez złożenie oświadczenia mieszkaniowego, o każdej zmianie mającej wpływ na uprawnienie do otrzymania równoważnika za remont albo za brak lokalu mieszkalnego lub na wysokość równoważnika.

4. Kwoty wypłaconych równoważników za remont i za brak lokalu mieszkalnego podlegają zwrotowi w razie ich nienależnego pobrania będącego skutkiem:
 - 1) podania w oświadczeniu mieszkaniowym nieprawdziwych danych, mających wpływ na istnienie uprawnienia do równoważnika lub na jego wysokość;
 - 2) niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 3.
5. Zwrot nienależnie pobranych równoważników za remont lub za brak lokalu mieszkalnego następuje w pełnej wysokości, przy czym zwrot równoważnika za brak lokalu mieszkalnego, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może nastąpić w ratach.
6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania równoważników za remont albo za brak lokalu mieszkalnego i sposób ustalania ich wysokości oraz wzór oświadczenia mieszkaniowego, z uwzględnieniem:
 - 1) stawki równoważnika za remont na normę zaludnienia przysługującej strażakowi;
 - 2) stawki dziennej równoważnika za brak lokalu mieszkalnego, z uwzględnieniem stanu rodzinnego strażaka;
 - 3) terminu wypłaty równoważników;
 - 4) jednostek organizacyjnych właściwych do ich wypłaty.

Art. 80.

1. Strażakowi mianowanemu na stałe, który nie otrzymał lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale, przysługuje pomoc finansowa na uzyskanie lokalu mieszkalnego lub domu, zwana dalej „pomocą finansową”, z zastrzeżeniem ust. 5, chyba że strażak nie spełnia warunków do otrzymania lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej.
2. Pomoc finansową przyznaje się raz w okresie całej służby, na wniosek strażaka.
3. Przyznana pomoc finansowa podlega zwrotowi w przypadku:
 - 1) jej nienależnego pobrania;
 - 2) zwolnienia strażaka ze służby przed upływem 10 lat od dnia jej rozpoczęcia, chyba że strażak nabył uprawnienia do emerytury lub renty.
4. Zwrot nienależnie pobranej pomocy finansowej może nastąpić w ratach.
5. Warunkiem przyznania pomocy finansowej strażakowi, zajmującemu na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale lokalu mieszkalnego lokal mieszkalny będący w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo podległych mu organów, jest zobowiązanie się strażaka do zwolnienia zajmowanego lokalu mieszkalnego i przekazania go do dyspozycji właściwego organu w terminie określonym w decyzji administracyjnej o przyznaniu pomocy finansowej, jednak nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wypłaty tej pomocy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek strażaka, termin można przedłużyć do 12 miesięcy, jeżeli nie ma możliwości wcześniejszego zamieszkania w lokalu

mieszkalnym lub domu, na którego uzyskanie została przyznana pomoc finansowa.

6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania pomocy finansowej, sposób ustalania jej wysokości i sposób wypłaty oraz wzór wniosku o jej przyznanie, z uwzględnieniem:
 - 1) wymaganych dokumentów do przedłożenia wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy finansowej;
 - 2) stawki pieniężnej na normę zaludnienia, przysługującą strażakowi;
 - 3) terminu wypłaty pomocy finansowej;
 - 4) wysokości pomocy finansowej podlegającej zwrotowi w przypadkach, o których mowa w ust. 3.

Art. 81.

Lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej nie przydziela się strażakowi:

- 1) w razie skorzystania z pomocy finansowej, o której mowa w art. 80;
- 2) posiadającemu w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej lokal mieszkalny odpowiadający co najmniej przysługującej mu powierzchni mieszkalnej albo dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy;
- 3) którego małżonek posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
- 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego albo domu stanowiącego odrębną nieruchomość, o których mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 82 ust. 1.

Art. 82.

1. Strażakowi przeniesionemu do pełnienia służby w innej miejscowości, któremu w poprzednim miejscu pełnienia służby przydzielono na podstawie decyzji administracyjnej lokal mieszkalny albo przyznano pomoc finansową, przydziela się lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej w nowym miejscu pełnienia służby, jeżeli:
 - 1) zwolni zajmowany lokal mieszkalny;
 - 2) zwróci pomoc finansową.
2. Strażakowi, który skorzystał z pomocy finansowej, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej, na zasadach określonych w ust. 1.
3. (uchylony).
4. Strażakowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił zajmowanego lokalu mieszkalnego lub

domu, o którym mowa w ust. 1, można przydzielić tymczasową kwaterę według przysługujących norm bez uwzględnienia zamieszkałych z nim członków.

5. Strażak delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości otrzymuje kwaterę tymczasową. Koszty zakwaterowania pokrywa się ze środków Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 83.

1. Decyzję administracyjną o zwolnieniu lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 76 ust. 1, wydaje się w przypadku:
 - 1) podnajmowania lub oddania do bezpłatnego używania tego lokalu lub jego części;
 - 2) niezwolnienia przydzielonego lokalu mieszkalnego;
 - 3) uzyskania przez strażaka lub jego małżonka w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego lub domu o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym strażakowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;
 - 4) niezamieszkiwania w lokalu mieszkalnym przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, chyba że zachodzą okoliczności uzasadniające czasowy pobyt strażaka poza miejscem stałego zamieszkania;
 - 5) używania lokalu mieszkalnego niezgodnie z jego przeznaczeniem, w szczególności gdy strażak lub członkowie jego rodziny w sposób rażący lub uprzedliwie wykraczają przeciwko obowiązującemu porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali;
 - 6) nieuiszczenia czynszu lub opłat za świadczenia związane z eksploatacją lokalu mieszkalnego przez co najmniej trzy pełne okresy płatności, pomimo pisemnego zawiadomienia o zamiarze wydania decyzji o zwolnieniu lokalu i wyznaczenia dodatkowego, miesięcznego terminu zapłaty zaległych i bieżących należności;
 - 7) zajmowania lokalu mieszkalnego, znajdującego się w budynku przeznaczonym na cele służbowe lub na terenach zamkniętych, przez strażaka zwolnionego ze służby lub pozostałych po strażaku członków rodziny uprawnionych do renty rodzinnej po strażaku, który w chwili śmierci spełniał warunki wymagane do uzyskania emerytury lub renty na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;
 - 8) zajmowania lokalu mieszkalnego bez tytułu prawnego;
 - 9) zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym pomimo zrzeczenia się na piśmie uprawnień do jego zajmowania;
 - 10) zamiany lokalu mieszkalnego;
 - 11) uzyskania przez strażaka pomocy finansowej.

2. Przez tereny zamknięte rozumie się tereny, o których mowa w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027, z późn. zm.³⁰⁾).
3. Decyzję administracyjną o zwolnieniu kwatery tymczasowej wydaje się w przypadku:
 - 1) zwolnienia strażaka ze służby albo przeniesienia do służby w innej miejscowości;
 - 2) upływu okresu, o którym mowa w art. 76 ust. 8;
 - 3) wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3–6 i 8.
4. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, dotyczą również członków rodziny strażaka i wszystkich innych osób zamieszkałych w lokalu mieszkalnym albo kwaterze tymczasowej.
5. Przydział i zwalnianie lokali mieszkalnych i kwater tymczasowych, przyznawanie, odmowa przyznania i zwrot równoważnika za remont albo za brak lokalu mieszkalnego oraz przyznawanie, odmowa przyznania i zwrot pomocy finansowej następują w drodze decyzji administracyjnej. Decyzje w tych sprawach wydają:
 - 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w stosunku do:
 - a) Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej,
 - b) zastępców Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej – w stosunku do:
 - a) strażaków pełniących służbę w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej,
 - b) komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej,
 - c) komendantów szkół Państwowej Straży Pożarnej,
 - d) dyrektora Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej,
 - e) dyrektora Centralnego Muzeum Pożarnictwa,
 - f) strażaków wyznaczonych do wykonywania określonych zadań poza jednostką organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej;
 - 3) komendanci wojewódzcy Państwowej Straży Pożarnej – w stosunku do:
 - a) komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej,
 - b) strażaków pełniących służbę w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej;
 - 4) komendanci szkół Państwowej Straży Pożarnej – w stosunku do podległych im strażaków;
 - 5) komendanci powiatowi (miejscy) Państwowej Straży Pożarnej – w stosunku do podległych im strażaków;

³⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 21, poz. 125 oraz z 2008 r. Nr 201, poz. 1237 i Nr 227, poz. 1505.

- 6) dyrektor Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej – w stosunku do podległych mu strażaków;
 - 7) dyrektor Centralnego Muzeum Pożarnictwa – w stosunku do podległych mu strażaków.
6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, mając na względzie zapewnienie potrzeb lokalowych strażaków, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne przydzielanych strażakom lokali mieszkalnych, tryb przydzielania i zwalniania lokali mieszkalnych oraz kwater tymczasowych, w przypadkach określonych w ustawie, przysługujące strażakowi normy zaludnienia, a także warunki zamiany lokali mieszkalnych, w tym:
- 1) liczbę przysługujących norm zaludnienia, przypadających na strażaka i członków jego rodziny, w zależności od stanowiska służbowego strażaka i jego stanu rodzinnego;
 - 2) wzory wniosków o przydział, a także warunki zamiany lokali mieszkalnych;
 - 3) wymagane dokumenty, potwierdzające uprawnienie do ubiegania się o przydział;
 - 4) dokumenty potwierdzające zwolnienie przez strażaka dotychczas zajmowanego lokalu mieszkalnego lub domu albo zwrot udzielonej pomocy finansowej.

Art. 83a.

1. Strażak, któremu wydano decyzję o przydziale lokalu mieszkalnego, zawiera umowę najmu z właścicielem lokalu albo z podmiotem, administrującym i zarządzającym przydzielonym lokalem mieszkalnym.
2. Od dnia otrzymania lokalu mieszkalnego strażak uiszcza czynsz z tytułu najmu.
3. Przekazanie przydzielonego lokalu mieszkalnego następuje na podstawie protokołu, w którym określa się stan techniczny lokalu oraz stopień zużycia znajdujących się w nim urządzeń technicznych. Protokół sporządzają strażak oraz wynajmujący i stanowi on podstawę rozliczeń dokonywanych przy zwrocie lokalu mieszkalnego.
4. Strażak, o którym mowa w ust. 1, może wprowadzać w zajmowanym lokalu ulepszenia tylko za zgodą wynajmującego i na podstawie pisemnej umowy określającej sposób rozliczeń z tego tytułu.
5. Czynsz z tytułu najmu lokalu, o którym mowa w ust. 1, oblicza się według zasad obowiązujących dla lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, na której terenie znajduje się lokal.
6. Stosunek najmu ustaje z chwilą uprawomocnienia się decyzji o zwolnieniu przydzielonego lokalu mieszkalnego.
7. W sprawach wynikających z wzajemnych praw i obowiązków najemcy i wynajmującego oraz w innych przypadkach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, do najmu lokali, o których mowa w art. 76 ust. 1, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z

późn. zm.³¹⁾) i ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266, z późn. zm.³²⁾).

8. Sprawy sporne wynikające ze stosunku najmu lokali mieszkalnych, o których mowa w art. 76 ust. 1, rozstrzygają sądy powszechne.

Art. 84.

Strażak zwolniony ze służby, który nie posiada prawa do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, zachowuje prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego według norm powszechnie obowiązujących lub może być przeniesiony do zamiennego lokalu mieszkalnego.

Rozdział 9

Uposażenie i inne świadczenia pieniężne strażaków

Art. 85.

1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem mianowania strażaka na pierwsze stanowisko służbowe.
2. Z tytułu służby strażak otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne określone w ustawie.
3. Przeciętne uposażenie funkcjonariuszy stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa.
- 3a. Przez przeciętne uposażenie, o którym mowa w ust. 3, należy rozumieć uposażenie wraz z 1/12 równowartości nagrody rocznej.

³¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151, z 2004 r. Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 162, poz. 1692, Nr 172, poz. 1804 i Nr 281, poz. 2783, z 2005 r. Nr 48, poz. 462, Nr 157, poz. 1316 i Nr 172, poz. 1438, z 2006 r. Nr 133, poz. 935 i Nr 164, poz. 1166, z 2007 r. Nr 80, poz. 538, Nr 82, poz. 557 i Nr 181, poz. 1287 oraz z 2008 r. Nr 116, poz. 731, Nr 163, poz. 1012, Nr 220, poz. 1425 i 1431 i Nr 228, poz. 1506.

³²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 69, poz. 626, z 2006 r. Nr 86, poz. 602, Nr 167, poz. 1193 i Nr 249, poz. 1833 oraz z 2007 r. Nr 128, poz. 902 i Nr 173, poz. 1218.

4. Wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 3, określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 86.

Uposażenie strażaka składa się z uposażenia zasadniczego i z dodatków do uposażenia.

Art. 87.

1. Strażacy otrzymują następujące dodatki do uposażenia:
 - 1) dodatek za stopień;
 - 2) dodatek służbowy;
 - 2a) dodatek motywacyjny;
 - 3) (uchylony);
 - 4) dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami, kwalifikacjami, warunkami albo miejscem pełnienia służby;
 - 5) (uchylony).
2. Dodatkami do uposażenia o charakterze stałym są dodatki ustalone w stawkach miesięcznych.
3. Strażak przeniesiony na stanowisko, na którym pobierane dotychczas dodatki do uposażenia o charakterze stałym nie przysługują lub przysługują w niższej stawce, zachowuje przez okres 12 miesięcy prawo do tych dodatków według stawek obowiązujących przed przeniesieniem, w pełnej wysokości, jeżeli przeniesienie nastąpiło wskutek:
 - 1) utraty zdolności do służby na danym stanowisku, spowodowanej wypadkiem pozostającym w związku z pełnieniem służby lub chorobą powstałą w związku ze szczególnymi warunkami tej służby;
 - 2) orzeczenia całkowitej niezdolności do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku przez komisję lekarską, jeżeli nie ma możliwości przeniesienia na stanowisko równorzędne;
 - 3) likwidacji zajmowanego stanowiska, jeżeli nie ma możliwości przeniesienia na stanowisko równorzędne.

Art. 88.

1. Uposażenie zasadnicze strażaka ustala się według stawki odpowiadającej grupie uposażenia należnej na danym stanowisku służbowym.
2. Uposażenie zasadnicze strażaka wzrasta z tytułu wysługi lat w Państwowej Straży Pożarnej o 2 % po 2 latach służby i o dalszy 1 % za każdy następny rok służby, aż do wysokości 20 % po 20 latach służby oraz o 0,5 % za każdy rok służby powyżej 20 lat, do wysokości 25 % po 30 latach służby.

3. Podstawą do obliczenia wzrostu, o którym mowa w ust. 2, jest uposażenie zasadnicze ustalone według stawki odpowiadającej grupie uposażenia.
4. Do okresu służby, od którego zależą prawo do wzrostu uposażenia i jego wysokość, zalicza się również:
 - 1) okresy służby w: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu lub Służbie Więziennej;
 - 2) okresy traktowane jako równorzędne ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, wymienione w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;
 - 3) okresy pracy wykonywanej w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie lub na danym stanowisku;
 - 4) inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.
5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, stawki i grupy uposażenia zasadniczego strażaków oraz stawki dodatków do uposażenia albo sposób ich obliczania, a także sposób i tryb zaliczania okresów służby i pracy do okresu służby, od którego zależy prawo do wzrostu uposażenia, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) zaszeregowania stanowisk służbowych do poszczególnych grup uposażenia zasadniczego;
 - 2) sposobu dokumentowania okresów, o których mowa w ust. 4;
 - 3) rodzajów dodatków, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 4;
 - 4) warunków przyznawania i sposobu obliczania dodatków do uposażenia, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 2, 2a i 4, oraz podmiotów uprawnionych do ich przyznawania i obliczania;
 - 5) okoliczności uwzględnianych przy ustalaniu i zmianie wysokości dodatku służbowego.

W rozporządzeniu należy ponadto uwzględnić hierarchię stanowisk służbowych i stopień odpowiedzialności na danym stanowisku służbowym.

Art. 89.

1. Strażak przeniesiony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej stawki uposażenia zasadniczego zachowuje prawo do stawki uposażenia zasadniczego pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku, do czasu uzyskania wyższej stawki uposażenia według stanowiska służbowego.

2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej w przypadkach szczególnie uzasadnionych może zezwolić na zachowanie przez strażaka przeniesionego na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego prawa do zaszeregowania należnego na poprzednio zajmowanym stanowisku.
3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do strażaka przeniesionego na niższe stanowisko służbowe na podstawie art. 38 ust. 1, ust. 2 pkt 2 i 3 oraz ust. 3.

Art. 90.

1. Uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia o charakterze stałym są płatne miesięcznie z góry w pierwszym dniu roboczym miesiąca, za który przysługuje uposażenie.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, dodatki o charakterze stałym, które są płatne z dołu, termin oraz tryb ich wypłacania, uwzględniając warunki pełnionej służby.

Art. 91.

1. Zmiana uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę.
2. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana uposażenia nastąpiła w ciągu miesiąca, uposażenie na czas do końca miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień, gdy przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
3. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie strażaka ze służby lub zaistniały inne okoliczności uzasadniające wygaśnięcie tego prawa.

Art. 92.

1. Roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.
2. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa każda czynność przed kierownikiem jednostki organizacyjnej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, właściwym do rozpatrywania roszczeń, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia.

Art. 93.

1. Strażakowi przysługują następujące świadczenia pieniężne:
 - 1) zasiłek na zagospodarowanie;
 - 2) nagrody oraz zapomogi;
 - 3) nagrody jubileuszowe;

- 4) dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie zadań zleconych wykraczających poza obowiązki służbowe;
 - 5) należności za podróże i przeniesienia służbowe;
 - 6) świadczenia związane ze zwolnieniem ze służby.
2. W razie śmierci strażaka lub członka jego rodziny, przysługują:
- 1) zasiłek pogrzebowy;
 - 2) odprawa pośmiertna.

Art. 94.

1. Strażakowi, w związku z mianowaniem na stałe, przysługuje zasiłek na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi w dniu mianowania.
2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje przy ponownym nawiązaniu stosunku służbowego, chyba że dotychczas nie był wypłacony.

Art. 95.

1. Strażakowi za służbę pełnioną nienagannie w danym roku kalendarzowym przysługuje nagroda roczna w wysokości jednomiesięcznego uposażenia.
2. Wysokość nagrody rocznej ustala się proporcjonalnie do okresu służby pełnionej w roku kalendarzowym, za który przysługuje nagroda, z wyłączeniem okresów niewykonywania zadań służbowych z przyczyn innych niż wymienione w art. 105 ust. 1.
3. Podstawę ustalania wysokości nagrody rocznej stanowi miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne strażakowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym w roku kalendarzowym, za który przysługuje nagroda.
4. Okres służby, o którym mowa w ust. 2, nie może być krótszy niż 6 miesięcy kalendarzowych.
5. Warunku, o którym mowa w ust. 4, nie stosuje się przy ustalaniu uprawnień do nagrody rocznej za rok kalendarzowy, w którym strażak:
 - 1) korzystał z urlopu wychowawczego;
 - 2) został zwolniony ze służby w związku z nabyciem uprawnień do emerytury lub renty albo na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 i 6;
 - 3) zmarł albo został uznany za zaginionego.
6. Nagrodę roczną obniża się strażakowi nie mniej niż o 50 %, w przypadkach:
 - 1) popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu;
 - 2) naruszenia dyscypliny służbowej, stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej;

3) otrzymania opinii służbowej, o której mowa w art. 38 ust. 2 pkt 2.

7. Nagroda roczna nie przysługuje strażakowi w przypadkach:

- 1) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;
- 2) popełnienia czynu, za który strażakowi wymierzono jedną z kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 117 ust. 1 pkt 3–5;
- 3) zwolnienia ze służby na podstawie art. 43 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 4a.

8. Obniżenie lub nieprzyznanie nagrody rocznej następuje za rok kalendarzowy, w którym strażak popełnił przestępstwo lub czyn, o których mowa w ust. 6 pkt 1 i 2 i w ust. 7 pkt 1 i 2, a jeżeli nagroda została już wypłacona, za rok, w którym:

- 1) postępowanie karne lub dyscyplinarne zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem lub
- 2) strażak został zwolniony ze służby.

9. Nagrodę roczną wypłaca się do dnia 31 marca roku kalendarzowego następującego po roku, za który przysługuje nagroda.

Art. 95a.

1. Strażakowi mogą być przyznawane nagrody w formie pieniężnej lub rzeczowej, za wzorowe wykonywanie zadań służbowych, szczególne osiągnięcia w służbie, realizowanie zadań w szczególnie trudnych warunkach lub wymagających znacznego nakładu pracy.
2. Strażakowi mogą być przyznawane zapomogi w formie pieniężnej lub rzeczowej w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęski żywiołowej, choroby, śmierci członka rodziny oraz innych zdarzeń powodujących pogorszenie sytuacji materialnej strażaka i członków jego rodziny.

Art. 95b.

Tworzy się w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej fundusz nagród i zapomóg dla strażaków.

Art. 95c.

1. Nagrody i zapomogi określone w art. 95 i 95a przyznaje przełożony uprawniony do mianowania lub powołania strażaka na stanowisko służbowe.
2. Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej nagrody i zapomogi przyznaje minister właściwy do spraw wewnętrznych.
3. Komendantowi Szkoły Głównej Służby Pożarniczej i jego zastępcom, dyrektorowi jednostki badawczo-rozwojowej Państwowej Straży Pożarnej i jego zastępcom oraz komendantom wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej nagrody i zapomogi przyznaje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

4. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej może przyznać nagrody i zapomogi określone w art. 95a wszystkim podległym strażakom, a komendanci wojewódzcy wszystkim strażakom pełniącym służbę w komendach powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej na obszarze województwa.

Art. 95d.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, kierując się szczególnymi zadaniami wykonywanymi przez Państwową Straż Pożarną oraz potrzebą zapewnienia rzetelnego wykonywania tych zadań przez strażaków, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb przyznawania strażakom nagród i zapomóg, o których mowa w art. 95 i 95a, a także sposób tworzenia funduszu nagród i zapomóg, o którym mowa w art. 95b, uwzględniając:

- 1) tryb postępowania w zakresie przyznawania i wypłaty nagród oraz zapomóg;
- 2) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, w których tworzy się fundusz nagród i zapomóg, oraz sposoby ustalania i warunki zwiększania jego wysokości dla poszczególnych dysponentów.

Art. 96.

1. Strażakowi przysługuje nagroda jubileuszowa w wysokości:

- 1) po 20 latach służby – 75 %,
- 2) po 25 latach służby – 100 %,
- 3) po 30 latach służby – 150 %,
- 4) po 35 latach służby – 200 %,
- 5) po 40 latach służby – 300 %

miesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, okresy zaliczane do okresu służby, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz szczegółowe zasady jej obliczania i wypłacania.

Art. 97.

1. Strażakowi przysługuje dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie zadań zleconych, wykraczających poza obowiązki służbowe.
- 1a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki otrzymywania wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1.
2. Wynagrodzenie za dokonane przez strażaka wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia regulują odrębne przepisy.

Art. 97a.

1. Strażakowi delegowanemu do czasowego pełnienia służby w jednostce organizacyjnej w innej miejscowości przysługują zwrot kosztów podróży i zakwaterowania oraz diety, na zasadach stosowanych przy podróżach służbowych na obszarze kraju.
2. Strażakowi przeniesionemu do pełnienia służby w jednostce organizacyjnej w innej miejscowości przysługuje zwrot kosztów przeniesienia i podróży oraz inne świadczenia.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, zakres, wysokość i warunki otrzymywania należności z tytułu przeniesienia służbowego.

Art. 97b.

Strażakowi delegowanemu do wykonywania zadań zleconych w innej miejscowości przysługują należności określone w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej albo samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 98.

1. Strażak zwolniony ze służby na podstawie art. 38 ust. 4 i art. 43 ust. 2 pkt 1, 2 i 5 oraz ust. 3 pkt 3–5 otrzymuje:
 - 1) odprawę;
 - 2) ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe;
 - 3) zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany w danym roku przejazd, o którym mowa w art. 63.
2. Strażak zwolniony na podstawie art. 43 ust. 2 pkt 3 otrzymuje 50 % odprawy oraz ekwiwalent pieniężny za urlopy wypoczynkowe niewykorzystane w latach poprzedzających rok zwolnienia ze służby.

Art. 99.

1. Wysokość odprawy dla strażaka mianowanego na stałe równa się wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Odprawa ulega zwiększeniu o 20 % uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy dalszy pełny rok wysługi ponad 5 lat nieprzerwanej służby, aż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym. Okres służby przekraczający 6 miesięcy liczy się jako pełny rok.
2. Przy ustalaniu wysokości odprawy uwzględnia się również okresy nieprzerwanej zawodowej służby wojskowej, jeżeli w ciągu roku po zwolnieniu z tej służby

żołnierz został przyjęty do służby w Państwowej Straży Pożarnej i nie otrzymał odprawy z tytułu poprzednio pełnionej służby.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku podjęcia służby w Państwowej Straży Pożarnej po zwolnieniu ze służby w innych służbach, w których przysługują świadczenia tego rodzaju.
4. Wysokość odprawy dla strażaka w służbie przygotowawczej równa się wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 100.

1. W razie śmierci strażaka lub uznania go za zmarłego pozostałej po nim rodzinie przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu strażakowi odprawa, gdyby był zwolniony ze służby, oraz świadczenie określone w art. 98 ust. 1 pkt 2 i 3.
2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi strażaka, który pozostawał z nim we wspólnocie małżeńskiej, a w dalszej kolejności dzieciom i rodzicom, jeżeli w dniu śmierci strażaka spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Art. 101.

1. Strażakowi mianowanemu na stałe, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 43 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 3, wypłaca się co miesiąc, przez okres roku po zwolnieniu ze służby, świadczenia pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu zasadniczemu wraz z dodatkami o charakterze stałym, pobieranymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.
2. Strażakowi uprawnionemu do świadczenia określonego w ust. 1, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego, przysługuje prawo wyboru jednego z tych świadczeń.
3. Strażakowi zwolnionemu ze służby na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 i 5, który z powodu nadal trwającej choroby nie może podjąć zatrudnienia, wypłaca się co miesiąc świadczenie pieniężne określone w ust. 1 przez okres choroby, nie dłużej jednak niż przez okres 3 miesięcy, chyba że wcześniej komisja lekarska wydała orzeczenie o inwalidztwie, stanowiące podstawę do ustalenia prawa do renty inwalidzkiej.

Art. 102.

Odprawa, o której mowa w art. 99, a także świadczenia określone w art. 101 nie przysługują strażakowi, który bezpośrednio po zwolnieniu ze służby został przyjęty

do zawodowej służby wojskowej lub do innej służby, w której przysługuje prawo do takich świadczeń.

Art. 103.

1. W razie śmierci strażaka, niezależnie od odprawy pośmiertnej, o której mowa w art. 100, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:
 - 1) trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;
 - 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, nie wyższych jednak od wysokości określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.
2. Jeżeli śmierć strażaka nastąpiła na skutek wypadku pozostającego w związku z udziałem w akcji ratowniczej, koszty pogrzebu pokrywa się ze środków właściwej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.
3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu strażaka ze środków właściwej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje połowa zasiłku pogrzebowego.

Art. 104.

1. W razie śmierci członka rodziny strażakowi przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:
 - 1) dwumiesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, jeżeli koszty pogrzebu ponosi strażak;
 - 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, nie wyższych jednak od kwoty określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.
2. Za członka rodziny strażaka, o którym mowa w ust. 1, uważa się:
 - 1) małżonka;
 - 2) dzieci własne, dzieci małżonka oraz dzieci przysposobione;
 - 3) dzieci wychowywane w ramach rodziny zastępczej;
 - 4) dzieci przyjęte na wychowanie przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli ich rodzice nie żyją albo nie mogą im zapewnić utrzymania, bądź zostali pozabawieni lub ograniczeni w sprawowaniu władzy rodzicielskiej;
 - 5) rodziców i byłych prawnych opiekunów strażaka albo jego małżonka;
 - 6) osobę, której opiekunem prawnym został ustanowiony strażak lub jego małżonek.
3. Jeżeli w związku ze śmiercią członka rodziny, o którym mowa w ust. 2 pkt 2–6, strażakowi przysługuje zasiłek pogrzebowy na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym lub innych przepisów szczególnych, wypłaca mu się tylko wyrównanie zasiłku w wysokości różnicy między zasiłkiem pogrzebowym przy-

sługującym z tytułu służby a pobranym niższym zasiłkiem z tytułu ubezpieczenia społecznego lub z innych tytułów.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki pokrywania ze środków właściwej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej kosztów pogrzebu strażaka, z uwzględnieniem w szczególności:
 - 1) rodzaju kosztów pogrzebu, które mogą być pokrywane ze środków właściwej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) wysokości kwot na pokrycie tych kosztów;
 - 3) dokumentów wymaganych do wypłaty zasiłku pogrzebowego.

Art. 105.

1. W razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych, strażak otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, zasady ograniczenia w całości lub części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby lub urlopu okolicznościowego strażaka.

Art. 106.

1. Strażak może być skierowany do szkoły, na przeszkolenie lub na studia.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje placówek, do których może być skierowany strażak, oraz należności pieniężne przysługujące strażakom w przypadkach, o których mowa w ust. 1, a w szczególności:
 - 1) uposażenie;
 - 2) inne świadczenia pieniężne wynikające z przepisów płacowych;
 - 3) wysokość dodatku służbowego;
 - 4) ryczałt finansowy na dojazdy do miejsca nauki;
 - 5) zasady odpłatności za noclegi i wyżywienie podczas nauki.

Art. 107.

1. Strażakowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się od najbliższego terminu płatności 50 % należnego uposażenia.
2. W razie uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych, strażak otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki tego uposażenia wprowadzone w okresie zawieszenia, chyba że został zwolniony ze służby z

powodu skazania prawomocnym wyrokiem sądu albo ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.

Art. 108.

1. Strażakowi tymczasowo aresztowanemu zawieszają się od najbliższego terminu płatności 50 % ostatnio należnego uposażenia.
2. W razie umorzenia postępowania karnego lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu, strażak otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obowiązkowe podwyżki tego uposażenia wprowadzone w okresie zawieszenia.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w przypadku, gdy postępowanie karne umorzono z powodu przedawnienia lub amnestii, a także w razie warunkowego umorzenia postępowania karnego.

Art. 109.

1. Strażakowi, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia służby albo pozostaje poza nim lub nie podejmuje służby, zawieszają się uposażenie od najbliższego terminu płatności. Jeżeli strażak pobrał już za czas nieusprawiedliwionej nieobecności uposażenie, potrąceniu podlega odpowiednia część uposażenia przy najbliższej wypłacie.
2. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną, wypłaca się strażakowi zawieszony uposażenie, a w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej strażak traci za każdy dzień nieobecności 1/30 część uposażenia miesięcznego.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie zawinionej niemożności pełnienia przez strażaka obowiązków służbowych.
4. Strażakowi, który rozpoczyna urlop bezpłatny w ciągu miesiąca kalendarzowego, przysługuje uposażenie w wysokości 1/30 uposażenia miesięcznego za każdy dzień poprzedzający dzień rozpoczęcia urlopu bezpłatnego. Jeżeli strażak pobrał już uposażenie za czas urlopu bezpłatnego, potrąceniu podlega odpowiednia część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

Art. 110.

1. Z uposażenia strażaka mogą być dokonywane potrącenia na podstawie sądowych i administracyjnych tytułów wykonawczych oraz na podstawie przepisów szczególnych – na zasadach określonych w przepisach o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w innych przepisach szczególnych, jeżeli dalsze przepisy ustawy nie stanowią inaczej.
2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, rozumie się uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, odprawę wymienioną w art. 99 oraz świadczenia określone w art. 97 i 101.
3. (uchylony).

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, jednostki organizacyjne właściwe do dokonywania potrąceń z uposażenia oraz tryb postępowania w tych sprawach, z uwzględnieniem w szczególności:
- 1) podmiotów uprawnionych do dokonywania potrąceń;
 - 2) podstawy do dokonania potrąceń;
 - 3) sposobu postępowania z kwotami potrąconymi.

Art. 111.

Przepisu art. 110 ust. 1 i 2 nie stosuje się do zaliczek pobieranych do rozliczenia, a w szczególności na koszty podróży służbowej. Należności te potrąca się z uposażenia w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń z innych tytułów.

Art. 111a.

Sprawy dotyczące roszczeń majątkowych o świadczenia pieniężne wynikające ze stosunku służbowego strażaków rozstrzygają sądy pracy. Przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, dotyczące skutków niewykonania zobowiązań, stosuje się odpowiednio.

Rozdział 10

Służba kandydacka

Art. 112.

1. O przyjęcie do służby kandydackiej może ubiegać się, na podstawie dobrowolnego zgłoszenia, osoba spełniająca wymagania, o których mowa w art. 28, po złożeniu zobowiązania do pełnienia służby po ukończeniu nauki.
2. Osoba przyjęta do służby kandydackiej odbywa naukę w wybranej szkole Państwowej Straży Pożarnej.
3. Osobie podejmującej naukę w szkole Państwowej Straży Pożarnej nadaje się stopień strażaka.
4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) szczegółowe zasady, warunki i tryb przyjmowania do służby kandydackiej;
 - 2) szczegółowe zasady i tryb nadawania stopni strażakom w służbie kandydackiej;
 - 3) przebieg służby kandydackiej oraz szczegółowe zasady i tryb opiniowania strażaków w służbie kandydackiej.

Art. 113.

1. Strażak w służbie kandydackiej pełni służbę w systemie skoszarowanym.
2. Strażak w służbie kandydackiej otrzymuje:

- 1) zakwaterowanie, umundurowanie, odzież specjalną i ekwipunek osobisty oraz wyżywienie w naturze albo równoważnik pieniężny w zamian za wyżywienie;
 - 2) świadczenia pieniężne składające się z zasadniczej należności pieniężnej w wysokości uzależnionej od roku nauki, dodatku za stopień i kosztów podróży przy przejazdach na praktyki.
3. Strażak w służbie kandydackiej może otrzymać:
- 1) nagrodę pieniężną lub rzeczową;
 - 2) zasiłek na utrzymanie rodziny.
4. W razie śmierci strażaka w służbie kandydackiej, pozostałej po nim rodzinie przysługuje:
- 1) odprawa pośmiertna;
 - 2) zasiłek pogrzebowy.
5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i szczegółowe zasady przyznawania świadczeń, o których mowa w ust. 2–4.

Art. 114.

1. Strażak w służbie kandydackiej ma prawo do czasu wolnego w wymiarze i terminach wynikających z planów i programów nauczania.
2. Strażakowi w służbie kandydackiej przysługują, w zakresie wykonywanych przez niego zadań, prawa strażaka określone w art. 21 i 57.
3. Do strażaków w służbie kandydackiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 28–30, art. 59, art. 60 ust. 2–4, art. 61 ust. 1–5 i ust. 6 pkt 1, art. 67–69, art. 72 ust. 1 i 2, art. 73, art. 97b, art. 103 ust. 2 i 3 i art. 115–124n.
4. Do strażaków w służbie kandydackiej, którzy zrezygnowali z nauki w szkole Państwowej Straży Pożarnej lub którzy zostali z tej szkoły wydalenii, stosuje się art. 49.

Art. 114a.

Strażacy w służbie kandydackiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej tworzą samorząd studencki, a w pozostałych szkołach – samorząd uczniowski. Organy samorządu są jedynym reprezentantem strażaków w służbie kandydackiej.

Art. 114b.

1. Strażaka w służbie kandydackiej zwalnia się ze służby w razie:
 - 1) utraty obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa;
 - 2) orzeczenia przez komisję lekarską niezdolności do służby;

- 3) stwierdzenia w opinii służbowej nieprzydatności do służby;
 - 4) braku postępów w nauce.
2. Strażaka w służbie kandydackiej można zwolnić ze służby na jego wniosek, w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

Art. 114c.

1. Strażaka w służbie kandydackiej wydalą się ze służby w razie:
 - 1) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności lub karę pozbawienia praw publicznych;
 - 2) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby.
2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej może zezwolić na pozostanie w służbie kandydackiej strażaka skazanego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Art. 114d.

1. Strażak po odbyciu służby kandydackiej zostaje mianowany strażakiem na stałe.
2. Strażaka, po zakończeniu nauki w ramach służby kandydackiej, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej kieruje do służby stałej we wskazanej jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Decyzja o skierowaniu do służby stałej określa w szczególności datę rozpoczęcia tej służby w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia zakończenia nauki.
3. Zakończenie służby kandydackiej następuje z dniem mianowania na stałe, nie później jednak niż z upływem 3 miesięcy od dnia zakończenia nauki.
4. Wobec strażaka w służbie kandydackiej, w okresie od dnia zakończenia nauki w szkole Państwowej Straży Pożarnej do dnia mianowania na stałe, nie mają zastosowania przepisy art. 113 ust. 1–3.
5. W razie niepodjęcia służby stałej w terminie wskazanym w skierowaniu, o którym mowa w ust. 2, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, na umotywowany wniosek zainteresowanego, może przywrócić termin do podjęcia służby stałej, jeżeli niepodjęcie służby nastąpiło z przyczyn nieleżących po stronie zainteresowanego. W takim przypadku zakończenie służby kandydackiej następuje z dniem podjęcia służby stałej, wskazanym w postanowieniu o przywróceniu terminu.
6. W razie niepodjęcia służby stałej w terminie wskazanym w skierowaniu, o którym mowa w ust. 2, ani w terminie wskazanym, o którym mowa w ust. 5, stosuje się odpowiednio art. 49 ust. 1.

Art. 114e.

1. (uchylony).
2. Okres nauki w szkołach pożarniczych przed utworzeniem Państwowej Straży Pożarnej wlicza się do okresu służby strażaka na równi ze służbą kandydacką,

pod warunkiem że okres przerwy między zakończeniem nauki a podjęciem służby nie przekroczył 3 miesięcy.

Rozdział 11

Odpowiedzialność dyscyplinarna strażaków

Art. 115.

1. Strażak odpowiada dyscyplinarnie za zawinione, nienależyte wykonywanie obowiązków służbowych oraz za czyny sprzeczne ze złożonym ślubowaniem.
2. Strażak odpowiada dyscyplinarnie również za popełnione przestępstwa lub wykroczenia, niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Art. 116.

1. Przepisy art. 115 § 18 oraz art. 318 i 344 Kodeksu karnego mają odpowiednie zastosowanie do strażaków.
2. Za czyn stanowiący wykroczenie, popełniony w wyniku wykonania polecenia służbowego, strażak ponosi odpowiedzialność tylko dyscyplinarną, chyba że wykonując polecenie służbowe umyślnie popełnia wykroczenie.

Art. 117.

1. Kary dyscyplinarne są następujące:
 - 1) upomnienie;
 - 2) nagana;
 - 3) wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe;
 - 4) obniżenie stopnia;
 - 5) wydalenie ze służby.
2. Wymierzenie kary, określonej w ust. 1 pkt 3 i 4, pozbawia możliwości awansowania strażaka odpowiednio na wyższe stanowisko albo stopień przez okres roku od jej wykonania.

Art. 118.

1. Za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, nieuzasadniające wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, przełożony dyscyplinarny może wymierzyć karę upomnienia na piśmie, nie później jednak niż przed upływem 3 miesięcy od powzięcia wiadomości o przewinieniu.
2. Od kary upomnienia wymierzonej przez przełożonego dyscyplinarnego przysługuje ukaranemu odwołanie do właściwej komisji dyscyplinarnej. W takim przypadku komisja nie może orzec na niekorzyść ukaranego.

Art. 119.

1. Odpowiedzialność dyscyplinarna strażaka ustaje, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego upłynął rok; jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie dyscyplinarne, odpowiedzialność dyscyplinarna ustaje z upływem 2 lat od popełnienia czynu (przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej).
- 1a. W razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia przedawnienie biegnie od daty tego uchylenia.
- 1b. Orzeczona kara dyscyplinarna nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata (przedawnienie wykonania kary).
2. Jeżeli popełniony czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego.

Art. 120.

Przełożonym dyscyplinarnym strażaka jest właściwy przełożony uprawniony do mianowania lub powołania.

Art. 121.

1. W sprawach dyscyplinarnych orzekają komisje dyscyplinarne:
 - 1) dla strażaków pełniących służbę kandydacką:
 - a) w pierwszej instancji – komisja dyscyplinarna działająca przy Komendancie Szkoły Głównej Służby Pożarniczej,
 - b) w drugiej instancji – Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna przy Komendancie Głównym Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) dla strażaków pełniących służbę przygotowawczą i strażaków mianowanych na stałe, z wyjątkiem wymienionych w pkt 3:
 - a) w pierwszej instancji – komisje dyscyplinarne działające przy komendantach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej,
 - b) w drugiej instancji – komisja, o której mowa w pkt 1 lit. b;
 - 3) dla strażaków pełniących służbę w Komendzie Głównej, Szkole Głównej Służby Pożarniczej i jednostkach badawczo-rozwojowych, z wyjątkiem wymienionych w pkt 4:
 - a) w pierwszej instancji – komisja dyscyplinarna działająca przy Komendancie Głównym Państwowej Straży Pożarnej,
 - b) w drugiej instancji – komisja, o której mowa w pkt 1 lit. b;
 - 4) dla Komendanta Głównego i jego zastępców, komendantów wojewódzkich i ich zastępców, komendantów szkół Państwowej Straży Pożarnej i ich zastępców, dyrektorów jednostek badawczo-rozwojowych i ich zastępców oraz dyrektora Centralnego Muzeum Pożarnictwa i jego zastępców:
 - a) w pierwszej instancji – komisja, o której mowa w pkt 1 lit. b,

- b) w drugiej instancji – Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw wewnętrznych.
2. Komisje dyscyplinarne, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, pkt 2 lit. a i pkt 3 lit. a, są powoływane na okres 4 lat przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej i składają się z dziesięciu do trzynastu strażaków: odwoławcze komisje dyscyplinarne są powoływane na okres 4 lat przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i składają się z dziesięciu do trzynastu strażaków.
 - 2a. Skład komisji dyscyplinarnej może być uzupełniony w każdym czasie. Przepisy ust. 3 i 3a stosuje się odpowiednio.
 3. Powołanie komisji dyscyplinarnej, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a, następuje po uzgodnieniu ich składu z ogólnokrajowymi organizacjami związkowymi.
 - 3a. W przypadku braku uzgodnienia, o którym mowa w ust. 3, albo niezaakceptowania kandydatury w terminie 30 dni od dnia jej przedstawienia, przedstawia się niezwłocznie kolejną kandydaturę. W przypadku nieuzgodnienia tej kandydatury w terminie 14 dni od dnia jej przedstawienia, członka komisji dyscyplinarnej powołuje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej na wniosek komendanta, przy którym działa komisja dyscyplinarna, a członka odwoławczej komisji dyscyplinarnej minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.
 4. Członkowie komisji dyscyplinarnej wybierają spośród siebie przewodniczącego i dwóch zastępców.
 5. Członkowie komisji dyscyplinarnej są niezawisli w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego oraz nie są związani rozstrzygnięciami innych organów stosujących prawo, z wyjątkiem prawomocnych wyroków sądowych.

Art. 122.

1. Komisja dyscyplinarna orzeka w składzie trzech członków, a odwoławcza komisja dyscyplinarna w składzie pięciu członków.
2. Skład orzekający komisji dyscyplinarnej i odwoławczej komisji dyscyplinarnej wyznacza przewodniczący, a w razie jego nieobecności – zastępca.
3. Składowi orzekającemu komisji dyscyplinarnej i odwoławczej komisji dyscyplinarnej przewodniczy przewodniczący lub zastępca.

Art. 123.

1. Oskarżycielem w postępowaniu dyscyplinarnym jest rzecznik dyscyplinarny.
2. Rzecznika dyscyplinarnego wyznacza w danej sprawie komendant, przy którym działa komisja dyscyplinarna pierwszej instancji, spośród oficerów pełniących służbę w kierowanej przez niego jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. W przypadku, o którym mowa w art. 121 ust. 1 pkt 4 lit. a, rzecznika dyscyplinarnego wyznacza minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 124.

1. Rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego na żądanie przełożonego dyscyplinarnego, po uprzednim przeprowadzeniu czynności sprawdzających.
2. Rzecznik dyscyplinarny jest związany wskazaniem przełożonego dyscyplinarnego.

Art. 124a.

1. Obwiniony ma prawo korzystania z pomocy obrońcy.
2. Obrońcą w postępowaniu dyscyplinarnym może być wskazany przez obwinionego strażak, adwokat albo radca prawny. Obrońca jest uprawniony do reprezentowania obwinionego w granicach udzielonego pełnomocnictwa.

Art. 124b.

1. Komisja dyscyplinarna wydaje orzeczenie po przeprowadzeniu rozprawy oraz po wysłuchaniu głosów rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy.
2. Po otrzymaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przewodniczący komisji wyznacza termin rozprawy i zawiadamia o nim rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego oraz obrońcę, a w razie potrzeby wzywa świadków i biegłych.
3. Postępowanie dyscyplinarne w pierwszej instancji powinno być zakończone w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku. W uzasadnionych przypadkach postępowanie może być przedłużone na czas oznaczony.
4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

Art. 124c.

Jeżeli w toku rozprawy zostanie ujawnione inne przewinienie oprócz objętego wnioskiem o wszczęcie postępowania, komisja może wydać co do tego przewinienia orzeczenie tylko za zgodą rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy; w razie braku zgody przełożony dyscyplinarny może żądać złożenia odrębnego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

Art. 124d.

W razie rozwiązania stosunku służbowego w toku postępowania dyscyplinarnego, postępowanie toczy się nadal.

Art. 124e.

1. Uzasadnienie orzeczenia komisji dyscyplinarnej sporządza się na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia orzeczenia.
2. Orzeczenie, wraz z uzasadnieniem, doręcza się rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu lub jego obrońcy.
3. Orzeczenie dyscyplinarne można podać do publicznej wiadomości po jego uprawomocnieniu się, na podstawie uchwały komisji dyscyplinarnej.

Art. 124f.

Od orzeczenia komisji dyscyplinarnej wydanego w pierwszej instancji przysługuje odwołanie obwinionemu lub jego obrońcy i rzecznikowi dyscyplinarnemu. Odwołanie powinno być rozpoznane w terminie 7 dni od dnia jego wpływu do odwoławczej komisji dyscyplinarnej.

Art. 124g.

1. Koszty funkcjonowania komisji dyscyplinarnej ponosi Skarb Państwa. O kosztach postępowania dyscyplinarnego orzeka komisja dyscyplinarna.
- 1a. Koszty obrońcy z wyboru ponosi obwiniony. W razie uniewinnienia albo umorzenia postępowania o kosztach obrony rozstrzyga komisja dyscyplinarna.
2. Do ustalania kosztów postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy o kosztach sądowych w sprawach karnych.

Art. 124h.

1. Po uprawomocnieniu się orzeczenia przewodniczący komisji dyscyplinarnej lub jego zastępca przesyła odpis orzeczenia Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej oraz przełożonemu dyscyplinarnemu.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do informacji o ukaraniu przez przełożonego dyscyplinarnego w trybie art. 118 ust. 1.

Art. 124i.

1. Odpis prawomocnego orzeczenia skazującego na karę dyscyplinarną dołącza się do akt osobowych ukaranego.
- 1a. Ukazanie uważa się za niebyłe, jeżeli od wykonania albo przedawnienia wykonania kary:
 - 1) upłynął rok w przypadku kary, o której mowa w art. 117 ust. 1 pkt 1,
 - 2) upłynęły 3 lata w przypadku kar, o których mowa w art. 117 ust. 1 pkt 2–4,
 - 3) upłynęło 5 lat w przypadku kary, o której mowa w art. 117 ust. 1 pkt 5,jeśli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego orzeczenia skazującego.

2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, na wniosek ukaranego, zarządza usunięcie odpisu orzeczenia o ukaraniu z akt osobowych w przypadkach, o których mowa w ust. 1a.

Art. 124j.

Na orzeczenie kończące postępowanie dyscyplinarne w drugiej instancji stronie przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

Art. 124k.

1. O wznowienie postępowania dyscyplinarnego może wystąpić ukarany lub jego obrońca, przełożony dyscyplinarne albo minister właściwy do spraw wewnętrznych.
2. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść ukaranego może nastąpić, jeżeli umorzenie postępowania lub wydanie orzeczenia nastąpiło wskutek przestępstwa albo jeżeli w ciągu 5 lat od umorzenia lub wydania orzeczenia wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogą uzasadniać skazanie lub wymierzenie kary surowszej.
3. Wznowienie postępowania na korzyść ukaranego może nastąpić, jeżeli wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogą uzasadniać uniewinnienie lub wymierzenie kary łagodniejszej.
4. W razie śmierci ukaranego wnioski o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarne.

Art. 124l.

Organy powołane do orzekania w sprawach o wykroczenia zawiadamiają właściwego przełożonego dyscyplinarnego o wymierzeniu kary strażakowi.

Art. 124m.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową organizację komisji dyscyplinarnych oraz szczegółowe zasady wykonywania kar dyscyplinarnych.

Art. 124n.

W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale, w zakresie postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Rozdział 12

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 125. (pominięty)³³⁾

Art. 126.

1. Z chwilą utworzenia Państwowej Straży Pożarnej zostają rozwiązane jednostki organizacyjne ochrony przeciwpożarowej oraz zniesione stanowiska, o których mowa w art. 2 dekretu z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz. U. Nr 50, poz. 321, z 1975 r. Nr 20, poz. 106, z 1988 r. Nr 19, poz. 132 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198).
2. (pominięty).³⁴⁾

Art. 127. (pominięty).³⁵⁾

Art. 128. (uchylony).

Art. 129.

1. Dotychczasowi funkcjonariusze pożarnictwa stają się strażakami Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli w ciągu 1 miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wyrażą na to pisemną zgodę.
2. Strażacy, o których mowa w ust. 1, zachowują ciągłość służby.
- 2a. Do ciągłości służby, o której mowa w ust. 2, zalicza się okresy nauki w szkołach pożarniczych.
3. Funkcjonariusze pożarnictwa, którzy nie podejmą służby w Państwowej Straży Pożarnej, zwalniani są z zachowaniem uprawnień przewidzianych w dekreście z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa, chyba że nabyli uprawnienia do zwolnienia ze służby na korzystniejszych warunkach.
4. Funkcjonariusze pożarnictwa, o których mowa w ust. 3, nabywają prawo do dodatku wyrównawczego na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19, Nr 10, poz. 59 i Nr 51, poz. 298 oraz z 1991 r. Nr 83, poz. 372).
5. Wydatki z tytułu świadczeń finansowych dla dotychczasowych funkcjonariuszy pożarnictwa zwalnianych z przyczyn, o których mowa w ust. 3, pokrywane są ze środków dotychczasowych pracodawców.

³³⁾ Zamieszczony w obwieszczeniu.

³⁴⁾ Zamieszczony w obwieszczeniu.

³⁵⁾ Zamieszczony w obwieszczeniu.

6. Strażacy, o których mowa w ust. 1, niepowołani lub niemianowani na stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej do dnia 30 czerwca 1999 r., tracą status strażaka Państwowej Straży Pożarnej z upływem tego terminu. Przepis art. 55 stosuje się odpowiednio.
7. Okres zatrudnienia strażaków, o których mowa w ust. 1, w jednostkach ochrony przeciwpożarowej lub na stanowiskach, na których wykonywali czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej od dnia 1 lutego 1992 r.:
 - 1) do dnia powołania lub mianowania na stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej, nie dłużej jednak niż do upływu terminu określonego w ust. 6, traktuje się jako służbę w Państwowej Straży Pożarnej;
 - 2) niepowołanych lub niemianowanych na stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej, do zakończenia tego okresu, nie dłużej jednak niż do upływu terminu określonego w ust. 6, traktuje się jako służbę w Państwowej Straży Pożarnej wyłącznie w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.
8. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej stwierdza zakończenie okresu zatrudnienia strażaków, o których mowa w ust. 7 pkt 2, traktowanego jako służba w Państwowej Straży Pożarnej.
9. Decyzję, o której mowa w ust. 8, traktuje się dla celów emerytalnych jak decyzję o zwolnieniu ze służby w Państwowej Straży Pożarnej.
10. Strażakom, o których mowa w ust. 7 pkt 2, wysokość uposażenia dla celów emerytalnych ustala Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, przyjmując za podstawę uposażenie strażaka Państwowej Straży Pożarnej w stawkach obowiązujących w dniu kończącym okres zatrudnienia traktowany jako służba w Państwowej Straży Pożarnej, przysługujące na stanowisku porównywalnym do stanowiska zajmowanego w dniu kończącym ten okres.
11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki ustalania uposażenia przyjmowanego za podstawę wymiaru świadczeń emerytalnych strażaków, którzy nie zostali powołani lub mianowani na stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 130–133. (pominięte).³⁶⁾

Art. 134.

Z chwilą wejścia w życie ustawy traci moc dekret z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz. U. Nr 50, poz. 321, z 1975 r. Nr 20, poz. 106, z 1988 r. Nr 19, poz. 132 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198), z wyjątkiem art. 32 ust. 1 pkt 6, art. 39 ust. 2 i art. 40, które tracą moc z chwilą utworzenia Państwowej Straży Pożarnej.

³⁶⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

Art. 135.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.